

Att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck

Delredovisning av länsstyrelsernas uppdrag att främja och lämna stöd till insatser

LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Dnr 801-8852-12

Förord

I länen runt om i landet pågår idag ett aktivt utvecklingsarbete för att motverka och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Viljan att arbeta med att förebygga och förhindra att unga utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld, och att ge stöd till dem som utsätts för detta, har ökat hos såväl kommuner och myndigheter som hos frivilligorganisationer. Länsstyrelsernas utvecklingsarbete har resulterat i ökad samverkan mellan olika myndigheter, hedersnätverk, resursgrupper och spetskompetensteam. Att en samverkan mellan ansvariga aktörer kommer till stånd är viktigt för att skapa förutsättningar till adekvata långsiktiga insatser. En konstruktiv samverkan är en förutsättning för att barn och unga ska få den hjälp de är i behov av och har rätt till. Men trots att kunskapen och medvetenheten har ökat, krävs fortsatta långsiktiga och varaktiga insatser, både inom respektive län och på ett nationellt plan.

Detta är Länsstyrelsen Östergötlands delrapport avseende länsstyrelsernas uppdrag att främja och lämna stöd till insatser för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck inklusive insatser som syftar till att motverka att unga blir gifta mot sin vilja. Delrapporten omfattar genomförda insatser under perioden 1 januari 2011 till 30 juni 2012. Den ekonomiska redovisningen avser budgetår 2011 och har gjorts av respektive länsstyrelse i avsedd mall och bilagts delrapporten.

Länsstyrelsen Östergötland har ett nationellt övergripande ansvar som bland annat innebär att fördela medel till nationella eller länsövergripande insatser med syfte att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, samt att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. I denna delrapport återspeglas en del av de erfarenheter, reflektioner och resultat som kommit av Länsstyrelsen Östergötlands arbete med bland annat vägledningen *Våga göra skillnad*. Vägledningen syftar till att utbilda berörda yrkesgrupper i hedersrelaterat våld och förtryck så att de blir bättre på att ge barn och ungdomar rätt skydd, stöd och rehabilitering.

Delrapportens författare är Maria Tapani Ekholm, jämställdhetshandläggare.
Juno Blom, utvecklingsledare, Maya Wolinder Lind, jämställdhetshandläggare och Maha Eichoue, jämställdhetshandläggare har bidragit med synpunkter.

Elisabeth Nilsson
Landshövding

Mona Hallström Hjorth
Chef enheten för social hållbarhet

POSTADRESS: 581 86 LINKÖPING
BESÖKSADRESS: Östgötagatan 3
TELEFON: 013–19 60 00
E-POST: ostergotland@lansstyrelsen.se
WWW: lansstyrelsen.se/ostergotland

Rapport nr: 2012:22
ISBN: 978-91-7488-317-6

Innehållsförteckning

Sammanfattning 5

Kapitel 1

Inledning
1.1 Uppdrag 10
1.2 Syfte 10
1.3 Metod 10
1.4 Länsstyrelserna – 21 olika myndigheter 12
1.5 Begreppsförklaringar 12
1.6 Disposition 13

Kapitel 2

Fördelning av medel för externa insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck
2.1 Översikt av externa insatser 14
2.2 Insatser med fokus på framgångsfaktorer och resultat 15
2.3 Svårigheter och hinder 19

Kapitel 3

Länsstyrelsernas egna insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck
3.1 Översikt av länsstyrelsernas egna insatser 21
3.2 Insatser med fokus på framgångsfaktorer och resultat 22
3.3 Svårigheter och hinder 26
3.4 Pågående och planerade insatser 26

Kapitel 4

Konsultativt stöd
4.1 Konsultationer 27
4.2 Hantering av konsultativt stöd 28
4.3 Framgångsfaktorer 28
4.4 Svårigheter och hinder 39
4.5 Identifierade behov och eftersatta områden 30
4.6 Förslag på förbättringsåtgärder 30
4.7 Förändring och utveckling 31
4.8 Översikt av konsultativt stöd 31

Kapitel 5

Nulägesbeskrivning
5.1 Länsstyrelsernas roll 33
5.2 Länsstyrelsernas kännedom om hedersrelaterat våld och förtryck 33

5.3 Medvetenhet om hedersrelaterat våld och förtryck i länen 34
5.4 Kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck i länen 35
5.5 Svårigheter i arbetet med uppdraget 35
5.6 Regionala likheter och skillnader 36

Kapitel 6

Framtiden
6.1 Förändring och utveckling 38
6.2 Identifierade behov och eftersatta områden 40
6.3 Förslag på insatser och förbättringsåtgärder 42
6.4 Länsstyrelsernas roll i den fortsatta utvecklingen 43

Bilagor

1. Länsvis redovisning av kostnader
1.1 Blekinge
1.2 Dalarna
1.3 Gotland
1.4 Gävleborg
1.5 Halland
1.6 Jämtland
1.7 Jönköping
1.8 Kalmar
1.9 Kronoberg
1.10 Norrbotten
1.11 Skåne
1.12 Stockholm
1.13 Södermanland
1.14 Uppsala
1.15 Värmland
1.16 Västerbotten
1.17 Västernorrland
1.18 Västmanland
1.19 Västra Götaland
1.20 Örebro
1.21 Östergötland

2. Redovisning av arbetsgruppen: Stöd till utveckling av skyddat boende

3.1 Enkät om hedersrelaterat våld och förtryck inklusive gift mot sin vilja

3.2 Enkät om konsultativt stöd

Sammanfattning

Inledning

Länsstyrelserna har sedan år 2004 haft i uppdrag att främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Det nuvarande uppdraget (2011-2014) innefattar även insatser som syftar till att motverka att unga blir gifta mot sin vilja. Hittills har uppdraget redovisats länsvis av respektive länsstyrelse. Länsstyrelsen Östergötland har fått i uppdrag att samordna redovisningen av det pågående uppdraget där både en nationell och en länsvis bild ska möjliggöras. Som en del i samordningen skickade Länsstyrelsen Östergötland ut två webbaserade enkäter med syftet att möjliggöra både en nationell och länsvis bild av länsstyrelsernas arbete med uppdraget. Enkäterna besvarades elektroniskt av samtliga tjugoen länsstyrelser och enkätsvaren utgör det primära underlaget för delrapporten. Delrapporten avser uppdragets första tidsperiod och ska vara Utbildningsdepartementet tillhanda den 15 december 2012.

Mot bakgrund av att två års arbete med uppdraget återstår kan inga definitiva eller slutgiltiga resultat fastslås i denna rapport. Rapporten utgör däremot ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet med uppdraget och syftar till att belysa identifierade framgångsfaktorer och förbättringsområden, likväl som resultat av genomförda insatser. Resultaten grundar sig i primärt på länsstyrelsernas uppskattningar och bedömningar av genomförda insatser och sekundärt på externa aktörers skattningar.

Efterfrågan av konsultativt stöd

De flesta länsstyrelser kontaktas och svarar på frågor rörande hedersrelaterat förtryck och våld. Bedömningen är att antalet konsultativa kontakter ökat över tid. Ökningarna beror troligtvis på den ökade kunskapen och medvetenheten hos berörda aktörer. Bildandet av kompetens- och resursteam tillskrivs också betydelse i att efterfrågan av länsstyrelsernas konsultationer ökat.

Socialtjänsten är den aktör som kontaktar länsstyrelserna i störst utsträckning följt av skolan och frivilligorganisationer. En del länsstyrelser kontaktas också direkt av unga personer som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, samt personer som har eller riskerar att utsättas för giftermål mot sin vilja. Flickor i åldrarna sexton till arton år (16-18) är de som främst kontaktar länsstyrelserna för stöd och råd. Frågorna kan handla om myndighetskontakter, rädsla att föras utomlands samt hur den utsatte kan gå tillväga för att frigöra sig från våld och förtryck.

Samverkan, kompetens och återkommande kunskaps- och medvetandehöjande insatser är viktiga framgångsfaktorer i arbetet och utvecklingen av konsultativt stöd. Behov av kompetensutveckling, stärkt samordning och gemensamma rutiner för hantering av ärenden har identifierats rörande konsultativt stöd. Av enkäten framkommer förslag om att bilda regionala resursteam med spetskompetens. Ett annat förslag är att upprätta ett nationellt kompetenscentrum som samordnar kvalificerad rådgivning, i likhet med det förslag som Göran Lambertz lagt fram i utredningen: *Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap* (SOU 2012:35).

Framgångsfaktorer och utmaningar

En rad framgångsfaktorer har framkommit i enkätsvaren. De mest framträdande listas i punktform nedan.

Viktiga framgångsfaktorer avseende insatser:

- Samverkan och samsyn.
- Kontinuitet och långsiktighet.
- Legitimitet och mandat.
- Spridning, tillämpning och implementering av metodstöd.
- Riktade yrkesvisa spetskompetensutbildningar.
- Utgångspunkt i ett rättighetsperspektiv.
- Bildande av tvärprofessionella kompetens- och resursteam.
- Förankring på politisk-, lednings- och chefsnivå.
- Gemensamma styr- och policydokument.

De svårigheter och hinder som har identifierats är:

- Bristen av förankring på politisk-, lednings- och chefsnivå.
- Bristen på kontinuitet, långsiktighet och samordning.
- Bristen på implementering i ordinarie verksamhet.
- Bristen på hållbara och långsiktiga strukturer för primär- och sekundärprevention.
- Ojämn kunskaps- och beredskapsnivå att bistå utsatta.
- Insatserna är avhängiga enskilda personers kompetens.
- Berörda aktörers oförmåga att skapa förtroendefulla relationer till målgruppen.
- Avsaknad av tillit mellan berörda aktörer och målgruppen.
- Bristande lagstiftning.
- Avsaknad av ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv.
- Brist på förankring i ordinarie verksamheters befintliga strukturer.

Förändring och utveckling

I länen pågår ett aktivt utvecklingsarbete för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Under den aktuella tidsperioden har viljan att arbeta med att förebygga och motverka hedersrelaterat förtryck och våld ökat hos såväl kommuner och myndigheter som frivilligorganisationer. Detta har fått till följd att alltfler efterfrågar kompetens inom området. Kompetensutvecklingen har gått från basutbildning till spetsutbildningar i sakfrågor. Länsstyrelsernas utvecklingsarbete har också resulterat i operativ samverkan i form av myndighetsstyrgrupper, konsultationsforum, hedersnätverk, resursgrupper och spetskompetensteam.

Länsstyrelserna bedömer att medvetenheten om hedersrelaterat våld och förtryck har ökat. Idag är kunskapen högre om vilka uttryck hedersrelaterat våld och förtryck kan ta sig och vilka personer den drabbar och på vilka sätt. Medvetenheten om att det är minst lika viktigt att rikta insatser mot barn och unga som mot föräldrar har ökat, liksom förståelsen för till exempel pojkars många gånger dubbla utsatthet som både offer och förövare.

Graden av kunskap är svår att mäta. Länsstyrelserna anser dock att utvecklingen har gått från behov av kunskap om *vad* hedersrelaterat våld och förtryck är, till *hur* man ska hantera och agera utifrån sin profession. Ett bättre bemötande, högre beredskap, närmare samordning i hantering av individärenden och mer kvalificerade insatser för utsatta kan betraktas som indikationer på en förhöjd kunskapsnivå.

Länsstyrelserna ser att ökad kunskap och medvetenhet skapar behov av en mer fördjupad kunskap om hedersrelaterat förtryck och våld. Ökad kunskap hos ansvariga aktörer medför att fler utsatta individer uppmärksammas. Fler erfarenheter av att möta individer utsatta för hedersrelaterat förtryck och våld leder i sin tur till ökad insikt om det hedersrelaterade förtryckets och våldets komplexa karaktär Det föranleder behovet av spetskompetens och fördjupad kunskap om riktade insatser.

Att se det hedersrelaterade våldet som en del av att motverka våld i nära relationer generellt, men med dess specifika karaktärsdrag, har gett positiva effekter. Inte minst beträffande samverkan och samsyn på våldets konsekvenser och den utsatte individens behov av akuta insatser och långsiktigt stöd och rehabilitering. En förståelse och acceptans för våldsformernas samexistens har, liksom kunskapen om det specifika i hedersvåldet, ökat även om mycket arbete kvarstår att göra. Fördelningen av medel har också varit betydelsefullt i utvecklingen av arbetet med uppdraget.

Identifierade behov och eftersatta områden

Länsstyrelserna bedömer att resultaten av de insatser som hittills genomförts är tillfredställande. Likaså ses positiva förändringar i utvecklingen av arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. Men det återstår utvecklingsområden och förbättringsåtgärder.

Behov av ökad kunskap
Länsstyrelserna bedömer att kunskapsnivån och beredskapen att hjälpa den utsatte fortfarande är ojämn i landet. Det gäller både i de enskilda länen och dess kommuner som inom myndigheter och organisationer. Följden av detta är att alltför många fortfarande blir felaktigt bemötta och inte får den hjälp de är i behov av och har rätt till. Ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv saknas beträffande utsatthet, vilket bland annat avspeglar sig i att den unges verklighet och trovärdighet ofta ifrågasätts av ansvariga aktörer. Detta resulterar i att de utsatta i hög utsträckning saknar tilltro för berörda aktörer.

Även om kunskapen ökat om hbtq-personers utsatthet är de fortfarande att betrakta som en grupp vars behov är eftersatta. Samma sak gäller för funktionsnedsatta som också utgör en särskilt utsatt grupp. Barn som lever med skyddad identitet och ensamkommande barn är andra utsatta grupper.

En annan brist är att hänsyn inte alltid tas till mänskliga rättigheter och konventionen om barnets rättigheter i hantering av individärenden. I praktiken är föräldrarätten ofta överordnad barnets rättigheter, vilket i sin tur kan få förödande konsekvenser för det utsatta barnet eller ungdomen. Länsstyrelserna ser ett behov av att utveckla insatser riktade till föräldrar, familjen och släkten som helhet. Det finns behov av att utveckla preventiva insatser till föräldrar med syfte att öka föräldrars kunskap om barn och ungas rättigheter.

Vidare måste våldets konsekvenser belysas tydligare för att öka förståelsen för det instrumentella våldet. Denna form av våld kan ligga latent och vara svårt att upptäcka. Våldet är inte desto mindre ständigt närvarande i den utsattes liv. Vid bedömning av utsattas hjälp- och skyddsbehov är det viktigt att synliggöra det instrumentella våldet så att adekvat insats kan tillämpas. Behovet av skyddade boende med professionella stödresurser för till exempel pojkar och män, homo-, bi- och transsexuella samt personer med funktionsnedsättning är också stort. Som en del i utvecklingsarbetet borde insatser följas upp och utvärderas i högre grad.

Bristande lagstiftning utgör hinder
En grundläggande förutsättning i det fortsatta arbetet med att förebygga och förhindra att unga riskerar att giftas mot sin vilja är att en lagändring kommer till stånd. Lagstiftningen är bristande och utgör ett stort hinder i arbetet med att motverka förekomsten av barn-och tvångsäktenskap. Detsamma gäller för att förhindra äktenskapsliknande förbindelser, så kallade informella äktenskap. Det finns också ett behov av nationella riktlinjer för hur man ska agera när unga gifts bort utan för landets gränser.

Länsstyrelserna ser också ett behov av att synliggöra sambandet mellan hedersrelaterat förtryck och våld och missbruk och kriminalitet. Därtill måste könsstympning inkluderas i arbetet med att motverka hedersrelaterat förtryck och våld i väsentligt större utsträckning än vad som hittills gjorts.

Behov av metodutveckling och ökad långsiktighet
Det råder ett behov av metodutveckling i alla led. Från det förebyggande arbetet till akuta insatser, uppföljning, stöd och rehabilitering. Metoder för hot- och riskbedömning är ett eftersatt område och yrkesanpassade metoder och handlingsplaner ett annat. Därutöver krävs en målgruppsanpassning utifrån aspekter av offer och förövare, könstillhörighet, ålder och sexuell läggning samt fysisk och psykisk funktionsnedsättning.

Länsstyrelserna ser att arbetet med att motverka hedersrelaterat förtryck och våld saknar hållbara och långsiktiga strukturer. I alltför stor utsträckning behandlas och bemöts utsatta individer utifrån ad hoc lösningar. Bristande samverkan är också en hindrande faktor bland annat i arbetet med att utveckla gemensamma styrdokument, handlingsplaner och metodmaterial för att främja samsyn och samordning utifrån ett gemensamt definierat problem.

Länsstyrelsernas roll i det fortsatta arbetet

Länsstyrelserna har antagit ett brett perspektiv i frågan om hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsernas grundläggande styrka är att vi arbetar på uppdrag av

regeringen. Genom att uppdragen förankras hos respektive läns landshövding och länsledning får vi legitimitet och mandat i arbetet med uppdraget.

Länsstyrelserna har en viktig roll som regionala samordnare och vi utgör det sammanhållande kittet mellan det offentliga och civila samhället på både en lokal och nationell nivå. Genom regionala nätverk och samverkansgrupper får länsstyrelserna en god överblick av hur arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck fortskrider i länen. Det regionala helhetsperspektivet skapar en unik ställning och kännedom om länets förutsättningar och begränsningar.

Länsstyrelserna har en framträdande position i arbetet med att motverka såväl hedersrelaterat våld och förtryck som att unga gifts mot sin vilja. Länsstyrelserna kommer att stärka och utveckla det arbete vi hittills gjort med utgångspunkt i resultaten av genomförda insatser. De behov och brister som länsstyrelserna identifierat kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med uppdraget. Vi kommer även i framtiden att fokusera på kompetens- och metodutveckling samt insatser som främjar samverkan. Länsstyrelsernas roll i den fortsatta utvecklingen kan sammanfattas med orden: ledande, utvecklande, samordnande och stödjande.

1. Inledning

1.1 Uppdrag

Landets samtliga länsstyrelser har sedan år 2004 haft i uppdrag att främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Det nuvarande uppdraget[1] löper under år 2011-2014 och innefattar även insatser som syftar till att motverkar att unga blir gifta mot sin vilja. Föregående års uppdrag inom området har redovisats av respektive länsstyrelse. Länsstyrelsen Östergötland har fått i uppdrag att ansvara för att samordna redovisningen av det pågående uppdragets genomförande och kostnader i en delrapport som ska vara regeringen (Utbildningsdepartementet) tillhanda den 15 december 2012. Den samordnade redovisningen ska möjliggöra både en nationell och länsvis bild av länsstyrelsernas arbete med uppdraget.

Enligt regeringsbeslut[2] från 2008-02-07 framgår att uppdraget även inbegripit att bistå med konsultativt stöd i frågor som ligger inom ramen för uppdraget, då främst till socialtjänsten. Mot bakgrund av detta har Länsstyrelsen Östergötland valt att även inkludera konsultativt stöd i delredovisningen av det pågående uppdraget. Länsstyrelsen Östergötland har, utöver ovan beskrivna uppdrag, även tilldelats uppdraget med ett nationellt övergripande ansvar där det bland annat ingår att fördela medel till nationella eller länsövergripande insatser med syfte att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, samt att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Erfarenheter, reflektioner och resultat av detta uppdrag återspeglas i denna delrapport, men redovisas inte särskilt.

1.2 Syfte

Delrapporten syftar till att ge en nationell och på samma gång länsvis bild av hur arbetet med uppdraget förflutit under dess första hälft. Delrapporten är således en redovisning av uppdragets första period, varför inga definitiva och slutgiltiga resultat eller effekter kan fastslås. Rapporten belyser såväl identifierade framgångsfaktorer och förbättringsområden som resultat av genomförda insatser. Rapporten kommer därav utgöra ett viktigt underlag för länsstyrelsernas fortsatta arbete med dessa frågor.

1.3 Metod

Som en del i ansvaret för den samordnade redovisningen utformade Länsstyrelsen Östergötland en webbaserad enkät med syftet att möjliggöra både en nationell och länsvis bild av länsstyrelsernas arbete med uppdraget. Enkäten utformades i dialog med länsstyrelsernas gemensamma arbetsgrupp för uppföljning och utvärdering. Webbenkäten sändes ut via e-brev den 1 augusti med sista svarsdatum den 31 augusti 2012. Redovisningsperioden rörande insatser fastställdes till den 1 januari 2011 till den

[1] Regeringsbeslut IJ2007/2460/JÄM, budgetår 2011.
[2] Regeringsabeslut IJ2007/2460/JÄM.

30 juni 2012. Den ekonomiska redovisningen avser budgetår 2011 och har gjorts av respektive länsstyrelse i avsedd mall och bilagts delrapporten.

Enkäten var uppdelad i tre stora huvudområden: Externa insatser, Egna insatser och Nulägesbeskrivning. Dessa var i sin tur indelade i flera delområden som markeras med underrubriker, vilka också utgjorde enkätens grundläggande struktur. Enkäten bestod av fler- och envalsfrågor, tabeller och öppna frågor med fritextbaserade svar. Insatserna (externa och länsstyrelsernas) kategoriserades utifrån regeringens sex riktlinjer av prioriterade insatser[3] för att därigenom få en uppfattning om vilken/vilka kategorier av insatser som är vanligast förekommande. Några definitiva gränser mellan kategorierna är dock svår att göra då de ofta går in i varandra. Anvisningarna i enkäten gav vägledning att insatsens primära fokus skulle styra val av kategori. Insatskategorierna i enkäten var: utbildningsinsatser[4], kartläggningar, metodutveckling, samverkan, målgruppen och gift mot sin vilja.

Delrapporten är av kvalitativ karaktär med fokus på resultat av insatser. Insatsernas omfattning kan variera från enstaka föreläsningar eller samverkansmöten till projekt som bedrivits som heltidssysselsättning under tolv månaders tid eller andra över tid återkommande aktiviteter. Syftet med de kvantitativa frågorna var inte att få uppgift om exakt antal genomförda insatser utan snarare att få fram underlag i vilken utsträckning de olika insatsområdena genomförts för att på så sätt ta reda på vilken/vilka insatser som varit vanligast förekommande. Därför ställdes enkätfrågor om antal insatser med svarsalternativ i form av spann, exempelvis 1-3 eller 1-5 osv, varför inga exakta siffror över antal insatser redovisas i delrapporten. Istället redovisas en gradering av i vilken utsträckning de olika insatsområdena förekommit, vilken baseras på ett genomsnittsvärde som räknats fram utifrån enkätsvaren. I delrapporten redovisas således genomsnittliga och uppskattade antal genomförda insatser.

En kompletterande webbenkät med frågor rörande konsultativt stöd sändes ut den 1 oktober med senast datum för besvarande den 22 oktober. Enkäten hade en liknande struktur som huvudenkäten. Den kompletterande enkäten syftade till att undersöka om länsstyrelserna konsulteras i frågor rörande hedersproblematik: av vem, i vilken utsträckning och i vilka frågor och ärenden.

Båda enkäterna besvarades elektroniskt av samtliga tjugoen länsstyrelser och enkätsvaren utgör det primära underlaget för delrapporten. Även om svarsfrekvensen är tillfredställande förekommer ett visst bortfall på enskilda frågor och svaren på de öppna frågorna varierar i omfattning och detaljbeskrivning.

De resultat som presenteras i delrapporten grundar sig primärt på länsstyrelsernas uppskattningar och bedömningar av genomförda insatser och sekundärt på externa aktörers skattningar. Varje frågeområde (baserat på insatskategori) i enkäten avslutades med ett antal frågor rörande resultat, framgångsfaktorer och förslag till förbättringar. Länsstyrelsernas svar på dessa frågor har sedan analyserats och graderats i följande: 1) relativt tillfredställande resultat 2) tillfredställande resultat 3) mycket tillfredställande resultat.

Den analytiska ansatsen är geografisk likhet och diskrepans. För att ta reda på om man kan se likheter och skillnader länen emellan har delar av enkätsvaren sorterats efter

[3] Bilaga 2, regeringsbeslut IJ2007/2460/JÄM, budgetår 2009.

[4] I delrapporten ersätter utbildningsinsatser kategorin kunskaps- och medvetandehöjande insatser.

geografiskt läge där länen indelats i regioner bestående av: Norra (Gävleborg, Jämtland, Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland). Södra (Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg och Skåne). Västra (Dalarna, Värmland, Västra Götaland och Örebro). Östra (Gotland, Stockholm, Södermanland, Västmanland, Uppsala och Östergötland). Storstadslänen (Stockholm, Skåne och Västra Götaland) utgör också en analytisk geografisk region.

1.4 Länsstyrelserna – 21 myndigheter

Den största utmaningen med att samordna redovisningen av uppdraget är att möjliggöra en nationell och samtidigt länsvis bild. Länsstyrelserna består av tjugoen myndigheter och även om likheterna är många råder det strukturella och organisatoriska skillnader länsstyrelserna emellan. De ekonomiska förutsättningarna skiljer sig också. Andra viktiga aspekter att ta i beaktande är länens geografiska placering och yta i relation till förutsättningar och begränsningar i form av resurser, infrastruktur, invånarantal och befolkningssammansättning. Länets sammansättning av kommuner (större kommuner kontra mindre) är andra faktorer som påverkar länsstyrelsernas arbete med uppdraget.

Länsstyrelsen Östergötland har eftersträvat att i möjligaste mån ge en rättvis bild av länsstyrelsernas arbete med uppdraget, de länsspecifika förutsättningarna och begränsningarna till trots. För en mer detaljerad redovisning av respektive länsstyrelses insatser och resultat hänvisar vi till länsstyrelsernas årsredovisningar.

1.5 Begreppsförklaringar

Nedan följer en beskrivning av återkommande begrepp i delrapporten som kan behöva förklaras.

Målgruppen
Med målgruppen avses personer och särskilt utsatta grupper, som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, samt personer som har eller riskerar att utsättas för giftermål mot sin vilja. Särskilt utsatta grupper omfattar bland andra hbtq-personer och personer med funktionsnedsättning.

Gift mot sin vilja
Kategorin gift mot sin vilja används för att särskilt tydliggöra och lyfta fram de insatser som specifikt inriktat sig på detta problemområde rörande hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga insatskategorier syftar dock direkt eller indirekt till att motverka och förhindra barn-, tvångs- och arrangerade äktenskap.

Externa insatser
Begreppet externa insatser avser de medel som länsstyrelserna fått i uppdrag att fördela till ideella föreningar, kommuner och myndigheter för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, samt insatser som motverkar att unga blir gifta mot sin vilja. Fördelningen sker i enlighet med dokumentet: *Vägledning – för dig som söker projektmedel till insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck* (2009), som gemensamt utarbetats av länsstyrelserna utifrån regeringsbeslut från 2008 samt bilaga till beslut om bidrag 2010.

Egna insatser
Med egna insatser avses samtliga insatser som länsstyrelsen finansierat oavsett om dessa genomförts i egen regi eller i samarbete med andra aktörer. Det kan röra sig om såväl enstaka föreläsningar som större samverkansprojekt, där länsstyrelsen står för de ekonomiska resurserna och en eller flera externa aktörer svarar för utförandet av insatsen. Utbildningsinsats och kompetensutveckling används synonymt med kunskaps- och medvetandehöjande insatser.

Instrumentellt våld
Instrumentellt våld kan definieras som en process genom vilken en part i en nära relation upplever förlorad makt och kontroll, sårbarhet och fångenskap som en konsekvens av den andra partens eller andra parters utövande av makt genom ett mönster av fysisk, sexuell, psykologisk och moralisk kraft.

1.6 Disposition

Efter det inledande kapitlet följer en redovisning av de insatser som länsstyrelserna tilldelat medel med fokus på framgångsfaktorer och resultat. Kapitel två inleds med en översiktlig sammanställning baserad på vad som är utmärkande för insatserna. I det tredje kapitlet redovisas de insatser som genomförts i länsstyrelsernas regi, eller samverkan med utomstående aktörer, med inriktning på framgångsfaktorer och resultat. Även detta kapitel inleds med en översikt. Det fjärde kapitlet redogör för det konsultativa stödet och avslutas det med en översikt. Kapitel fem innehåller en övergripande nulägesbeskrivning av länsstyrelsernas arbete med uppdraget. Det sjätte och sista kapitlet fokuserar på förändring och utveckling över tid och länsstyrelsernas framtida arbete med uppdraget.

2. Fördelning av medel för externa insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

2.1 Översikt av externa insatser

Insats	Antal länsstyrelser	Genomsnitt antal insatser
Kunskaps- och medvetandehöjande insatser	18	106
Målgruppen	18	103
Gift mot sin vilja	7	54
Metodutveckling	14	42
Samverkan	12	35
Kartläggning	6	18

Tabellen visar en översikt av externa insatser som fördelats medel

Nedan följer en översikt baserad på en sammanslagning av de externa insatser som fått medel för att motverka såväl hedersrelaterat våld och förtryck som att motverka att unga blir gift mot sin vilja.

De tre vanligast förekommande insatserna:

1. Kunskaps- och medvetandehöjande insatser, genomsnitt 106 insatser.
2. Insatser med direkt eller indirekt fokus på målgruppen, genomsnitt 103 insatser.
3. Gift mot sin vilja, genomsnitt 54 insatser.

De tre vanligast förekommande projektägarna:

1. Frivilligorganisationer.
2. Kommuner (socialtjänst och skola vanligast).
3. Statliga myndigheter.

De tre vanligast förekommande aktörerna:

1. Socialtjänst.
2. Skola.
3. Frivilligorganisationer.

Viktiga framgångsfaktorer:

- Samverkan.
- Kontinuitet.
- Legitimitet och mandat.

Framträdande svårigheter och hinder:

- Bristen av förankring på politisk-, lednings- och chefsnivå.
- Bristen på kontinuitet, långsiktighet och samordning.
- Bristen på implementering i ordinarie verksamhet.

Framstående resultat:

- Ökad kunskap och medvetenhet.
- Förstärkt och utökad samverkan.
- Identifierat såväl behov, brister och utvecklingsområden som styrkor och befintliga resurser.

2.2 Insatser med fokus på framgångsfaktorer och resultat

Länsstyrelserna har fördelat stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Fördelningen av stöd till insatser har skett utifrån regeringens sex riktlinjer av prioriterade insatser. Av dessa dominerar kunskaps- och medvetandehöjande insatser tätt följt av insatser med direkt eller indirekt fokus på målgruppen. Området gift mot sin vilja svarar också för ett relativt stort antal insatser. Därefter följer metodutveckling, samverkan och kartläggning. De flesta av dessa externa insatser har bedrivits i projektform och frivilligorganisationer är den vanligast förekommande projektägaren. Därefter följer kommuner, statliga myndigheter och landsting. Vad kommuner beträffar har majoriteten av insatserna bedrivits av socialtjänsten följt av skolan.

Nedan redovisas en sammanställning av de externa insatser som länsstyrelserna tilldelat stöd med fokus på framgångsfaktorer och resultat, vilka delvis grundar sig på länsstyrelsernas uppskattning, delvis på projektägarnas redovisningar (sker vanligtvis genom projektägarens läges-, del- och slutrapporter).

Graderingen av resultat presenteras i termer av: 1) relativt tillfredställande resultat 2) tillfredställande resultat 3) mycket tillfredställande resultat. Redovisningen sker utifrån den kategorisering av insatsområden som Länsstyrelsen Östergötland utarbetat med utgångspunkt i regeringens riktlinjer av prioriterade insatser. Insatskategorierna är följande: kunskaps- och medvetandehöjande insatser, metodutveckling, samverkan, kartläggning, målgruppen och gift mot sin vilja.

Kunskaps- och medvetandehöjande insatser

Arton (18) länsstyrelser har beviljat medel till kunskaps- och medvetandehöjande insatser[5] med syfte att motverka förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck samt att förhindra giftermål mot sin vilja. Insatserna genomfördes i första hand av frivilligorganisationer följt av socialtjänst, skola, polis och landsting. Åklagarmyndigheten och Kriminalvården svarade för några av de insatser som fördelats medel inom denna insatskategori. Merparten av utbildningsinsatserna genomfördes på grund- eller basnivå. Därefter följer fördjupnings- och spetskompetensutbildning samt metodutveckling och tillämpning. Insatserna riktade sig i stor utsträckning till socialtjänst, skola, frivilligsektor samt polisen och berörde i huvudsak hedersproblematik, men särskilt utsatta grupper, familjearbete och hot- och riskbedömning har också lyfts upp inom ramen för genomförda utbildningsinsatser. Utbildningsinsatser riktade till ungdomsmottagningar, hälso- och sjukvården, åklagarmyndigheten och kriminalvården har också genomförts.

Länsstyrelserna bedömer att utbildningsinsatserna gett tillfredställande resultat. Bedömningen bygger bland annat på den höjda kunskaps-och medevetenheten i frågan, vilket bland annat tagit sig i uttryck av förfrågningar om bredare och fördjupad kunskap i ämnet. Yrkesverksamma har fått verktyg att synliggöra utsatta personer eller personer som riskerar att utsättas, fånga upp och vidta åtgärder eller hänvisa vidare. Utbildningsinsatserna har även bidragit till att yrkesverksamma fått en bättre förståelse för det hedersrelaterade förtryckets och våldets specifika karaktär och många uttryckssätt. Förståelsen har också ökat för den enskilde individens situation, vilket fått till följd att bemötandet av de utsatta förbättrats, liksom hantering av individärenden och att insatser anpassats till problemen i större utsträckning än tidigare. Utbildningsinsatserna har även bidragit till ett ökat intresse och engagemang och resulterat i att samverkansgrupper och nätverk bildats. De har också bidragit till att skapa dialog och samsyn kring vad hedersrelaterat förtryck och våld är och tar för uttryck.

De kunskaps- och medvetandehöjande insatserna har till viss del integrerats i berörda aktörers ordinarieverksamhet genom rutiner, strategier, utbildningskoncept, handlings- och samverkansplaner. Men också genom att teoretisk kunskap omsätts i praktisk handling i det dagliga arbetet. Till exempel att socialsekreterare tillämpar kunskapen i handläggning av individärenden eller att pedagoger använder kunskapen i samtal med enskilda elever på en skola.

Metodutveckling

Fjorton (14) länsstyrelser har fördelat medel till insatser för metodutveckling. Dessa har i första hand genomförts av frivilligorganisationer och i andra hand av socialtjänsten. Skola och landsting har också beviljats medel samt polis och kriminalvård. Flertalet av de genomförda metodutvecklingsinsatserna har riktat sig till skola, socialtjänst och frivilligorganisationer. Därutöver har många insatser vänt sig till föräldrar, ungdomar och hälso- och sjukvården. Familjearbete, stödsamtal, föräldra- och mansgrupper,

[5] Begreppen utbildningsinsats och kompetensutveckling används synonymt med kunskaps- och medvetandehöjande insatser.

tjejgrupper samt tjej- och killgrupper är några aktiviteter som innefattats i metodutvecklingsinsatserna.

De flesta metodutvecklingsprojekt har resulterat i att nya arbetssätt och metoder arbetats fram. Vanligast förekommande är utveckling av handlingsplaner. Även befintliga metodmaterial har varit föremål för metodutveckling där perspektivet hedersrelaterat våld och förtryck tillförts materialet. Som exempel ges arbetsmaterial till skolpedagoger, bildmaterial och nätverktyg för skolans arbete samt en tvåspråkig vägledningsskrift riktad till våldsutsatta.

Resultaten av de metodutvecklande insatserna bedöms som tillfredställande. Som exempel har metodutvecklig inom kriminalvården uppmärksammat kopplingarna mellan hedersrelaterat våld och kriminalitet och missbruk hos både kvinnor och män. Denna kunskap är betydelsefull i personalens förståelse för bakomliggande brottsorsaker och bemötande av klienter. Material utformat i form av bilder avsedda för analfabeter är ett annat exempel. En manual för hot- och riskbedömning är ytterligare ett exempel där tyngdpunkten varit att synliggöra vilka faktorer och omständigheter som är vitala att ta i beaktande i hantering av hedersrelaterade ärenden. En betydande framgångsfaktor är att flera av metodmaterialen helt eller delvis integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet.

Samverkan

Tolv (12) länsstyrelser har fördelat medel till samverkansinsatser. Samverkan har bedrivits på lokal- och regionalnivå men också till viss del på nationell nivå. De tre vanligast förekommande aktörerna i dessa samverkansinsatser är i ordningsföljd: skola, socialtjänst och polis. Frivilligorganisationer är den aktör som därefter deltagit i de samverkansinsatser som fördelats medel följt av olika kommunala förvaltningar.

Länsstyrelserna bedömer att resultaten av samverkansinsatserna är tillfredställande. De har bland annat främjat kontaktskapande mellan diverse aktörer och stimulerat till strukturell och operativ samverkan. Den mest avgörande framgångsfaktorn är kännedom om och förståelse för de olika aktörernas yrkesroller, uppdrag, regelverk och ansvarsområden. En annan avgörande framgångsfaktor är att samverkansinsatserna bidragit till ett mer samlat förhållningssätt till hedersrelaterat våld och förtryck. Den ökade samsynen har varit grundläggande för de gemensamma arbetssätt, rutiner och handlingsplaner som framtagits inom ramen för samverkansinsatserna. Struktur och kontinuitet är andra viktiga nycklar till en framgångsrik samverkan.

Kartläggning

Sex (6) länsstyrelser har fördelat stöd till genomförande av kartläggningar, vilka i fallande ordning utförts av frivilligorganisationer, socialtjänst och skola. Kartläggningarna har tagit utgångspunkt i hedersproblematik och området gift mot sin vilja med inriktning på primärpreventivt arbete inom bland annat förskola och skola. Förekomsten av utsatthet bland grupper med särskilda behov har också varit föremål för undersökning.

Resultaten av de genomförda kartläggningarna bedöms som tillfredställande. Framförallt för att de bidragit till att identifiera behov, brister och eftersatta områden samt belyst styrkor och svagheter. Kartläggningarna är också en viktig kunskapskälla och utgör ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet med uppdraget. För att ge ett exempel har en av kartläggningarna tydligt påvisat hedersproblemens mångbottnade karaktär och vikten av att förebyggande arbete påbörjas i tidigt skede, liksom att arbetet måste ske strukturerat och långsiktigt.

Målgruppen[6]

Arton (18) länsstyrelser har fördelat medel till insatser som riktar sig direkt (eller indirekt via berörda aktörer) till målgruppen. Flertalet har bedrivits av frivilligorganisationer följt av socialtjänsten och skolan Utöver dessa projektägare nämns kommunala förvaltningar såsom SFI/vuxenutbildning samt utbildnings- och fritidsförvaltning. Insatsernas fokus och målgrupp varierar från generell kunskapsförmedling om hedersrelaterat våld och förtryck riktat till flickor och pojkar till specifika sakområden, t.ex. kriminalitet och missbruk eller särskilt utsatta grupper, såsom hbtq-personer och personer med funktionsnedsättning. Den vanligaste metoden är olika former av samtals- och dialogforum såsom tjej- respektive killgrupper, föräldragrupper/föräldracirklar och mansnätverk. Andra exempel på förekommande metoder är diskussionsträffar, studiecirklar och seminarier. Olika teman har behandlats i dessa samtalsforum med utgångspunkt i exempelvis mänskliga rättigheter, sex- och samlevnad, kroppskännedom och livsutrymme.

Länsstyrelserna bedömer att de målgruppsinriktade insatserna har gett relativt tillfredställande resultat. Främst för att målgruppens medvetenhet om det hedersrelaterade förtrycket och våldet har ökat, likväl som utsatta personers kunskap om deras juridiska rättigheter och rätten till ett autonomt liv. Dessutom har insatserna bidragit till att utsatta personer fått vetskap om var hjälp finns att få. Ett annat resultat är att de utsatta fått kännedom om att andra lever under liknande förhållanden - jag är inte ensam. En viktig framgångsaspekt är de forum som insatserna tillhandahållit i form av fysiska och virtuella stödforum och mötesplatser. Att möta målgruppen på deras egna arenor är också betydelsefullt. Skolan framstår som den i särklass viktigaste plattformen för insatser rörande målgruppen. Inte minst för att skolan erbjuder en organiserad lärande miljö och en naturlig samlingsplats där man kan nå ut till relativt många ungdomar i samlade former.

Därtill har insatserna i viss utsträckning resulterat i ett aktivt deltagande och/eller organisering av målgruppen. För att ge några exempel har ungdomar, som deltagit i en av de genomförda insatserna, engagerat sig i olika samhällsaktiviteter efter projektets avslut. Ett annat exempel är en insats genomförd av ett nationellt kvinnoförbund, som bidragit till att stärka lokalföreningarnas organisering. Samma insats har även gett ringar på vattnet och inspirerat till nya projektidéer. Ytterligare ett exempel är insatser av sekundärprevention där gruppverksamheter genomförts för utsatta och de som befinner

[6] Med målgruppen avses personer och särskilt utsatta grupper, som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, samt personer som har eller riskerar att utsättas för giftermål mot sin vilja. Särskilt utsatta grupper omfattar bland andra hbtq-personer och personer med funktionsnedsättning.

sig i riskzonen att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, vilka resulterat i att deltagarna fortsatt att träffas efter avslutad insats. En annan insats, riktade till föräldrar, har resulterat i att föräldrarna på eget initiativ bildat nätverk för att stödja varandra i föräldrarollen samt att ta avstånd från utövandet av våld och förtryck. Några föräldrar planerar dessutom att själva starta studiecirklar riktade till sina landsmän och landskvinnor om såväl barn och ungdomars rättigheter som våld i nära relation. Flertalet ungdomar, vars föräldrar deltagit i insatsen, berättar att deras livsutrymme utökas sedan föräldrarna engagerat sig i föräldragrupperna.

Gift mot sin vilja

Sju (7) länsstyrelser har beviljat medel till insatser inom området gift mot sin vilja. Frivilligorganisationer stod för utförandet av flertalet av dessa insatser. Därefter följer socialtjänsten och landstinget. Insatsernas främsta fokus har varit samverkan. Därefter följer kompetens- och metodutveckling och insatser med fokus på målgruppen. Utbildningar för yrkesverksamma och utveckling av rutiner och styrdokument har också genomförts. Tjejgrupper och gemensamma tjej- och killgrupper har varit den mest använda metoden. Flickor, pojkar tillsammans med homo-, bi- och transsexuella personer eller personer med könsöverskridande identitet och uttryck har utgjort de främsta målgrupperna för insatserna. Kvinnor, män och föräldrar har också utgjort målgrupp för insatserna men i mindre omfattning än ovan nämnda grupper.

Resultaten av insatserna bedöms som tillfredställande och kan främst mätas utifrån kunskapsnivå. Länsstyrelserna uppskattar att insatserna varit betydande ur en kunskaps- och medvetandehöjande aspekt både rörande målgruppen och berörda aktörer. Vad målgruppen beträffar har de fått kunskap om sina rättigheter genom förmedlande av kunskap om svensk lagstiftning, mänskliga rättigheter och konventionen om barnets rättigheter. Ungdomarna har därtill fått kunskap om var de kan vända sig för råd och stöd. Berörda aktörer har i sin tur fått kunskap om gängse lagstiftning, målgruppens dilemma och utsatthet.

2.3 Svårigheter och hinder

Nedan redovisas de svårigheter och hinder, som framkommit av de insatser som beviljats medel inom ramen för uppdraget, uppdelat på respektive insatsområde. Målgruppen och gift mot sin vilja har slagits samman. Inga svårigheter och hinder har framkommit om kategorin kartläggning.

Kunskaps- och medvetandehöjande insatser

- Bristen på kontinuitet.
- Bristande samordning.
- Bristen på förankring.

Metodutveckling

- Bristen på implementering i ordinarie verksamhet.
- Avsaknad av långsiktighet.

Samverkan

- Avsaknad av gemensamma mål.
- Avsaknad av politisk förankring.
- Avsaknad av förankring/engagemang på lednings- och chefsnivå.

Målgruppen och gift mot sin vilja

- Antal utsatta som inte får adekvat hjälp är fortfarande stor.
- Rädslor, okunskap och osäkerhet påverkar bemötandet av de utsatta och hanteringen av individärenden.
- Retorik omsätts inte alltid i praktik.

3. Länsstyrelsernas egna insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

3.1 Översikt av länsstyrelsernas egna insatser

Insats	Antal länsstyrelser	Genomsnitt antal insatser
Kunskaps- och medvetandehöjande insatser	17	62
Samverkan	19	58
Gift mot sin vilja	8	41
Målgruppen	3	26
Kartläggning	8	29
Metodutveckling	4	29

Tabellen visar en översikt av länsstyrelsernas egna insatser.

Nedan följer en översikt av de insatser som länstyrelserna genomfört i egen regi, eller i samverkan med utomstående aktörer, för att motverka såväl hedersrelaterat våld och förtryck som att unga blir gifta mot sin vilja.

De tre vanligast förekommande insatserna:

1. Kunskaps- och medvetandehöjande insatser, genomsnitt 62 insatser.
2. Samverkan, genomsnitt 58 insatser.
3. Gift mot sin vilja, genomsnitt 41 insatser.

De tre vanligast förekommande aktörerna:

1. Socialtjänst.
2. Skola.
3. Polis.

Viktiga framgångsfaktorer:

- Spridning, tillämpning och implementering av metodstöd.
- Riktade yrkesvisa spetskompetensutbildningar.
- Utgångspunkt i ett rättighetsperspektiv.

- Samverkan och samsyn.
- Bildande av tvärprofessionella kompetens- och resursteam.
- Förankring på politisk-, lednings- och chefsnivå.
- Gemensamma styr- och policydokument.
- Legitimitet och mandat att arbeta med frågan.

Framträdande svårigheter och hinder:

- Bristen på hållbara och långsiktiga strukturer för primär- och sekundärprevention.
- Ojämn kunskaps- och beredskapsnivå att bistå utsatta.
- Insatserna är avhängiga enskilda personers kompetens.
- Berörda aktörers oförmåga att skapa förtroendefulla relationer till målgruppen.
- Avsaknad av tillit mellan berörda aktörer och målgruppen.
- Bristande lagstiftning.
- Avsaknad av ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv.
- Brist på förankring i ordinarie verksamheters befintliga strukturer.

Framstående resultat:

- Ökad kunskap och medvetenhet.
- Förståelse och respekt för berörda aktörers olika arbets-, ansvars- och kompetensområden.
- Förstärkt och utökad samverkan.
- Målgruppen har fått kunskap om sina rättigheter.
- Målgruppen har fått kunskap om var de kan vända sig för att få hjälp.
- Fler utsatta har uppmärksammats.
- Ökad beredskap att hjälpa utsatta.
- Effektivisering i hantering av individärenden.

3.2 Insatser med fokus på framgångsfaktorer och resultat

Kunskaps- och medvetandehöjande insatser är den vanligast förekommande kategorin av insats som länsstyrelserna genomfört i egen regi, eller i samverkan med utomstående aktörer, följt av insatser som syftar till att främja och stärka samverkan. Metodutveckling, kartläggning och insatser med fokus på målgruppen har också utgjort en betydande del av länsstyrelsernas insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck inklusive gift mot sin vilja.

Nedan följer en sammanställning av länsstyrelsernas egna insatser med fokus på framgångsfaktorer och resultat. Till grund för bedömningen av dessa ligger de interna och externa utvärderingar som gjorts av merparten av de genomförda insatserna.

Resultaten har graderats i följande termer: 1) relativt tillfredställande resultat 2) tillfredställande resultat 3) mycket tillfredställande resultat. Sammanställningen görs utifrån insatskategorierna: kunskaps- och medvetandehöjande insatser, metodutveckling, samverkan, kartläggning, målgruppen och gift mot sin vilja. Målgruppen och gift mot sin vilja har här slagits samman till en kategori med anledning av kategoriernas många gemensamma nämnare avseende metod, målgrupp, framgångsfaktorer, resultat, etc.

Kunskaps- och medvetandehöjande insatser

Sjutton (17) länsstyrelser har genomfört egna insatser för att öka kunskapen och medvetenheten om hedersrelaterat våld och förtryck. Merparten av insatserna har genomförts som fördjupnings- eller spetskompetensutbildningar. Därefter följer bas- och grundutbildningar samt utbildningsinsatser med inriktning på metodutveckling och/eller tillämpning av metodstöd. Förutom förmedling av generella kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck har olika teman behandlats såsom pojkar o/män, hbtq-personer, skyddat boende och våldets mekanismer. Insatserna har riktat sig till olika berörda aktörer av vilka socialtjänst, skola och polis utgör de vanligast förekommande. Hälso- och sjukvården, frivilligorganisationer och ungdomsmottagningar är andra aktörer som omfattats av insatserna i relativt stor utsträckning. Rättsväsendet och kommunala verksamheter är ytterligare aktörer som utbildningsinsatserna riktat sig till.

Flertalet länsstyrelser bedömer att resultaten av de genomförda kompetens- och medvetandehöjande insatserna varit tillfredställande eller mycket tillfredställande. Länsstyrelserna uppskattar att insatserna i hög grad bidragit till ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Kompetenta utbildare, återkommande utbildningstillfällen, uppföljande utbildningar nämns som framgångsfaktorer. Den förhöjda kunskapsnivån avspeglar sig bland annat i en ökad efterfrågan av spetskompetensutbildningar inom specifika områden eller riktade utbildningsinsatser till en viss yrkesgrupp. Resultatet av insatserna tar sig också i uttryck av att föreställningen om att endast heterosexuella flickor och unga kvinnor utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck har vidgats till att även inbegripa pojkars och unga mäns utsatthet. Kunskapen har också ökat om att särskilt utsatta grupper t.ex. homo-, bi- och transsexuella samt personer med könsöverskridande identitet drabbas av hedersrelaterat våld och förtryck.

Metodutveckling

Fyra (4) länsstyrelser har genomfört insatser avseende metodutveckling, varav flertalet bestått av utveckling av handlings- och samverkansplaner rörande hedersrelaterat våld och förtryck inklusive gift mot sin vilja. Insatserna har riktat sig till flera aktörer, varav socialtjänst, skola, polis och hälso-sjukvården (inklusive ungdomsmottagningar) tillhör de vanligast förekommande. Därutöver har insatserna för metodutveckling vänt sig till Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Skatteverket, Migrationsverket och målgruppen.

Länsstyrelserna anser att insatserna avseende metodutveckling är tillfredställande. Framför allt för att de framtagna metodmaterialen i relativt stor utsträckning integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet genom implementering i såväl befintliga styrdokument som i det dagliga arbetet. Därtill har flera metodutvecklingsinsatser skett i sammarbete mellan olika aktörer, vilket i sin tur bidragit till förmedlande och utbyte av erfarenheter både inom och mellan aktörer och yrkesgrupper.

Samverkan

Nitton (19) länsstyrelser uppger att de genomfört egna insatser rörande samverkan under den aktuella tidsperioden. Flertalet samverkansinsatser har genomförts på regional nivå, följt av lokal och nationell nivå. De tre mest förekommande samverkansaktörerna är i fallande ordning: socialtjänst, polis, skola och frivilligorganisationer. Samverkan har även bedrivits med andra myndigheter såsom Ungdomsstyrelsen och Allmänna Arvsfonden.

Länsstyrelserna bedömer att samverkansinsatserna nått tillfredställande resultat. Bedömningen grundar sig bland annat på att samverkansinsatserna bidragit till att synliggöra brister och utvecklingsområden samtidigt som kunskap om befintliga resurser och samlad kompetens tydliggjorts. Samverkansinsatserna blir därav både ett slags behovs- och bristanalys och en inventering av tillgänglig samlad kompetens. Därtill är samverkan är den framgångsfaktor som genomsyrar samtliga insatskategorier. Samordning, samverkan och samsyn förefaller utgöra grundstenarna för framgångsrika insatser.

Samverkan fyller tre viktiga och grundläggande funktioner i arbetet med att förebygga, förhindra och hjälpa utsatta: 1) de tillhandahåller forum och plattformar för kunskaps- och erfarenhetsutbyte 2) de minskar distansen mellan berörda aktörer 3) de ökar förståelsen och respekten för andra aktörers arbets- och ansvarsområden, befogenheter och kompetens.

Samverkan är en förutsättning för ett bra bemötande och tillämpning av adekvata insatser till utsatta, eller de som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld eller förtryck. Hjälpen består allt som oftast av en kedja insatser där flera aktörer berörs och där en insats är avhängig övriga. I takt med att tilliten till andra aktörer ökar minskar avståndet mellan desamma, något som bidrar till en ökad effektivisering i hanteringen av individärenden. Samverkan har stärkande effekter i form av samlade resurser, nätverk och en tvärprofessionell kunskapsbank, vilket lett till att berörda aktörer vunnit terräng och fått ökad legitimitet i arbetet med frågan. Ett resultat av förstärkt och utvecklad samverkan är att den allmänna kännedomen om vilka aktörer som arbetar för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck och därmed också vetskapen var behövande kan vända sig för hjälp, stöd och rådgivning. Detta har även bidragit till att ungas förtroende för berörda aktörer till viss del ökat.

Förankring på ledningsnivå framstår som den viktigaste framgångsfaktorn avseende samverkan. Följt av tydliga samverkansstrukturer, kontinuitet och samsyn. Tydlig ansvarsfördelning, respekt för varandras yrkesroller och kompetens är andra viktiga framgångsfaktorer.

Kartläggning

Åtta (8) länsstyrelser uppger att de utfört kartläggningar. Familjearbete, skyddat boende, rutiner för socialtjänstens hantering av individärenden är exempel på områden som kartlagts. Ytterligare exempel är kartläggning av nätverk och kartläggning av kommunala insatser till individer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Resultaten av kartläggningarna har fått bred spridning från allmänheten och berörda aktörer till tjänstemän och politiker. Spridningen har främst skett genom skriftlig dokumentation i form av rapporter, men också genom digitala medier, befintliga nätverk samt dialog- och utbildningsforum.

Länsstyrelserna uppskattar att kartläggningarna gett tillfredställande resultat. Framför allt för att de bidragit till att belysa såväl behov, brister och utvecklingsområden som styrkor och resurstillgångar. Kartläggningarna har också bidragit till att hedersrelaterat våld och förtryck lyfts på dagordningen. Den kunskap som kartläggningarna tillfört området har också varit betydelsefull för beslut om organisering och arbetssätt rörande det framtida arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.

Målgruppen[7] och gift mot sin vilja

Tre (3) länsstyrelser har genomfört insatser med fokus på målgruppen och åtta (8) länsstyrelser har utfört insatser avseende området gift mot sin vilja. Insatserna har till största delen genomförts i form av kunskaps- och medvetandehöjande insatser. Den näst största delen av insatserna har genomförts i form av samverkan följt av metodutveckling. Dessa insatsområden (utbildningsinsatser inkluderat) har främst riktat sig till yrkesverksamma inom statlig-, kommunal- och frivilligsektor och i mindre utsträckning direkt till målgruppen. Insatserna har tagit utgångspunkt i hedersrelaterat förtryck och våld med inriktning på särskilt utsatta grupper såsom homo-, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet och funktionsnedsatta.

Länsstyrelserna bedömer att insatserna inom dessa två områden gett tillfredställande resultat. Bedömningen grundar sig främst på att utbildningsinsatserna fått önskat genomslag. Särskilt de riktade yrkesvisa utbildningarna, då dessa i större utsträckning än de allmänna basutbildningarna bidragit med handfasta verktyg och specifik vägledning anpassad till de problem yrkesgrupper möter i sitt arbete med målgruppen. Aktörernas ökade medvetenhet har gjort dem mer uppmärksamma för den unges utsatthet. Hotbilden kring den unge framträder på ett tydligare sätt när förståelsen och kompetensen ökar. Som exempel tas den unges resor till hemlandet på större allvar och de ungas oro för att i samband med resan bli bortgift. Detta har lett till att unga i större utsträckning än tidigare fått bättre stöd och hjälp och i flera fall även konkret skydd. Därtill har länsstyrelsernas insatser bidragit till att sambandet mellan hedersrelaterat våld och förtyck och att inte själv få välja livspartner förtydligats.

[7] Med målgruppen avses personer och särskilt utsatta grupper, som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, samt personer som har eller riskerar att utsättas för giftermål mot sin vilja. Särskilt utsatta grupper omfattar bland andra hbtq-personer och personer med funktionsnedsättning.

3.3 Svårigheter och hinder

Även om utvecklingen gått framåt återstår svårigheter och hinder som måste övervinnas. Länsstyrelserna bedömer att kunskapsnivån och beredskapen att hjälpa den utsatte fortfarande är ojämn i landet både i de enskilda länen och dess kommuner, men också inom myndigheter och organisationer. Detta får till följd att alltför många fortfarande blir felaktigt bemötta och inte får den hjälp de är i behov av och har rätt till.

Ett tydligt barn och ungdomsperspektiv saknas beträffande utsatthet, vilket bland annat avspeglar sig i att den unges verklighet och trovärdighet alltför ofta ifrågasätts av ansvariga aktörer. Men också i myndigheters oförmåga att bygga förtroendefulla relationer till de utsatta. Detta resulterar i att målgruppen i hög utsträckning saknar tilltro för berörda aktörer.

Andra svårigheter och hinder som länsstyrelserna möter är att mycket av arbetet fortfarande saknar hållbara och långsiktiga strukturer både avseende primär- och sekundärprevention. I alltför stor utsträckning hanteras ärenden som tillfälliga akutlösningar. Som en del i utvecklingsarbetet borde insatser i högre grad följas upp och utvärderas. Vidare är den bristande lagstiftningen en försvårande faktor, t.ex. ifråga om möjlighet att ansöka om dispens för att ingå äktenskap innan personen i fråga är myndig. Bristande samverkan är också en hindrande faktor bland annat i arbetet med att utveckla gemensamma styrdokument, handlingsplaner och metodmaterial för att främja samsyn och samordning av hantering av individärenden.

3.4 Pågående och planerade insatser

En mängd olika insatser pågår och planeras runt om i länen. De flesta insatser berör kompetens- och metodutveckling, samverkan och insatser inom området gift mot sin vilja. I många län pågår och planeras insatser utifrån metodstödet: *Det handlar om kärlek – ett projekt om barns och ungdomars rättigheter*[8] och vägledningen: *Våga göra skillnad. En vägledning för skydd, stöd och rehabilitering av unga som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och/eller som riskerar att bli gifta mot sin vilja.*[9]

Vidare finns planer på att etablera samverkan med skolkuratorer, stärka samarbetet med frivilligorganisationer samt upprätta samverkansdokument. Utökande och fortbildning av resursgrupper och spetskompetens team är tillsammans med en konferens för spridande av resultat från beviljade projekt exempel på andra planerade insatser.

Workshops på temat jämställdhet i allmänhet och mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld i synnerhet samt utarbetande av en länsstrategi för arbetet med våld i nära relation inklusive hedersrelaterat våld och förtryck är ytterligare ett exempel på kommande insatser.

[8] En metod för att driva samverkansarbete mellan myndigheter och frivilligorganisationer med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Drivs av Rädda Barnen i samarbete med Länsstyrelsen Östergötland. Framledes kommer förkortningen *Det handlar om kärlek* att användas.

[9] Länsstyrelsen Östergötland, Rapport nr 2011:14. Framledes kommer förkortningen *Våga göra skillnad* att användas.

4.Konsultativt stöd

4.1 Konsultationer

De flesta länsstyrelser uppger att de kontaktats och bistår i frågor om konsultativt stöd rörande hedersrelaterat våld och förtryck inklusive gift mot sin vilja. Frekvensen av konsultationer skiljer sig däremot mellan länsstyrelserna. Statistik och dokumentation av antalet konsultationer görs inte i nämnvärd omfattning. Följande uppgifter bygger därför på uppskattningar.

Flertalet länsstyrelser kontaktas endast några gånger om året medan ungefär hälften konsulteras några gånger i månaden och vissa länsstyrelser får frågor av konsultativ karaktär varje vecka. Den uppskattade tidsåtgången varierar därför från enstaka timmar per år till mer än två timmar i veckan. Merparten av konsultationerna sker genom telefonsamtal, e-post och personlig kontakt.

Socialtjänsten svarar för de flesta kontakter avseende konsultativt stöd. Sjutton (17) länsstyrelser uppger att de kontaktas av och bistår socialtjänsten med stöd. Merparten kontaktas några gånger om året och ett fåtal några gånger i veckan. Hälften av landets länsstyrelser uppger att mindre än hälften av den tid de ägnar åt konsultativt stöd berör konsultationer till socialtjänsten. Cirka en fjärdedel uppger att konsultationer till socialtjänsten utgör hälften av den tid som läggs på konsultativt stöd De flesta förfrågningar kommer från socialtjänstens mottagnings-/utredningsenhet, barn, ungdoms och familjeenhet samt råd- och stödenheten. Socialsekreterare är den yrkesgrupp som främst kontaktar länsstyrelserna men förfrågningarna kommer också från behandlingsassistenter och chefer/ledning. Förfrågningarna berör i första hand kompetensstöd i form av utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck. Därefter följer i fallande ordning frågor avseende förebyggande arbete, individärenden och organisatoriskt arbete med frågan. Länsstyrelserna kontaktas vidare för att få råd huruvida ett ärende är att betrakta som hedersrelaterat. Förfrågningar om handlingsplaner och metoder samt frågor om särskilt utsatta grupper förekommer också.

Skolan är den instans, som efter socialtjänsten, vänder sig till länsstyrelserna rörande hedersrelaterat våld och förtryck inklusive gift mot sin vilja, följt av frivilligorganisationer och hälso- och sjukvården. Polisen är en annan aktör som konsulterat länsstyrelserna i ganska stor utsträckning. Verksamheter för ensamkommande barn är en annan relativt ny aktör som vänder sig till länsstyrelserna för konsultativt stöd. Förfrågningar om kompetensstöd och utbildning om hedersproblematik är tillsammans med frågor avseende förebyggande arbete vanligast förekommande. Därefter följer organisatoriskt arbete med hedersrelaterat våld och förtryck. Individärenden utgör en mindre del av antalet konsultationer även om de är vanligt förekommande. Förfrågningar om metodstöd och handlingsplaner utgör också en del av förfrågningarna, liksom frågor rörande särskilt utsatta grupper. Därtill konsulteras länsstyrelserna för att avgöra om ett ärende är hedersrelaterat och i viss utsträckning för förslag och råd i samband med placering i skyddat boende. Könsstympning är också en fråga som förekommer om än i mindre utsträckning.

Cirka en tredjedel av länsstyrelserna kontaktas direkt av målgruppen, dvs. personer som är eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Eller personer som har blivit eller riskerar att giftas bort mot sin vilja. Dessa kontakter sker dock i mindre omfattning än de konsultationer som efterfrågas från berörda statliga, kommunala och ideella aktörer. Flickor i åldrarna sexton till arton (16-18) år utgör den grupp som kontaktar länsstyrelserna i störst utsträckning. Hälften av förfrågningarna rör egen utsatthet och den vanligaste frågan berör myndighetskontakter. I dessa framträder att många bär på en oro att myndigheter inte ska förstå den utsattes situation. Att de inte ska tas på allvar och att de ska nekas rätten till hjälp. En annan uttryckt rädsla är att myndigheter ska kontakta familjen i samband med att den utsatte söker hjälp. Därefter följer ärenden avseende rädsla för att föras utomlands samt frågor hur den drabbade kan gå tillväga för att frigöra sig från utsatthet av våld och förtryck. Behov av skydd och bortgifte är andra vanligt förekommande anledningar till att länsstyrelserna kontaktas av målgruppen för stöd och hjälp. Frågor rörande sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck är, liksom frågor om funktionsnedsättning och könsstympning, sällan förekommande i länsstyrelsernas kontakt med utsatta eller de som befinner sig i riskzonen att utsättas.

4.2 Hantering av konsultativt stöd

När det gäller individärenden hänvisar länsstyrelserna alltsomoftast till ansvariga aktörer eller bistår med råd och tips var relevant sakinformation finns att tillgå, t.ex. via Internet. Förfrågningarna kan också föras vidare och behandlas i regionala forum där länsstyrelserna ingår tillsammans med sakkunniga såsom kompetens- och resursteam, men också i nätverk och andra samverkansforum. Hänvisning sker i viss mån även till verksamheter som erhållit projektmedel från länsstyrelserna för att motverka förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck. Frågor om kompetensutveckling tillmötesgås ofta genom att länsstyrelserna erbjuder någon form av utbildningsinsats. Som exempel på förfrågningar rörande organisatoriskt och strukturellt arbete med hedersrelaterat förtryck och våld förses den frågande med information och material samt tips på aktörer och samverkansgrupper.

Merparten av frågor om konsultativt stöd följs upp. Om och hur uppföljning görs är ofta avhängig frågans karaktär. En vanlig form av uppföljning i individärenden är att återkoppla genom att kontakta den som efterfrågat stöd för att höra om personen i fråga blivit hjälpt av det svar som getts samt om behov av ytterligare hjälp finns. Det är även vanligt att den sökande själv ombeds höra av sig igen om behovet av stöd kvarstår. Beträffande frågor av mer strukturell och generell art såsom utbildning, förebyggande insatser, regional samverkan i frågan och förfrågningar rörande vilka aktörer som aktivt arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck är uppföljning och återkoppling oftast irrelevant.

4.3 Framgångsfaktorer

Den mest utmärkande framgångsfaktorn avseende konsultativt stöd är samverkan i form av de regionala kompetens- och resursteam som bildats i olika delar av landet. I dessa samverkansgrupper ingår ofta representanter från såväl myndigheter och

kommuner som frivilligsektor. På nationell nivå verkar *Kompetensteamet* kopplat till Länsstyrelsen Östergötland bestående av sakkunniga praktiker med god kunskap i ämnet och med erfarenhet av individärenden från ansvariga myndigheter och forskare. I teamet ingår också sakkunniga från Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen. *Kompetensteamet* har tillhandahållit adekvat konsultation i individärenden till flera kommuner runt om i landet.

Samverkan och samordning främjar samsyn och ökar tryggheten vid konsultationer genom förankring av vägledning och rådgivning hos flera parter. Vidare bidrar samverkan till kunskap om vem som är ansvarig för vad och vem som har kompetens i vilka sakfrågor. Detta underlättar i länsstyrelsernas arbete med konsultativt stöd och minskar risken för att de som söker stöd hänvisas till fel instans eller delges felaktig information. Därigenom sker en slags kvalitetssäkring att den frågande eller behovssökande får adekvat stöd i kontakten med länsstyrelserna.

Individuell kunskap och erfarenhet i sakfrågan lyfts också fram som en viktig framgångsfaktor, likväl som god kännedom om berörda aktörer och verksamheter både regionalt och nationellt. Återkommande information och kompetensutveckling är andra faktorer som bidrar till en framgångsrik utveckling av det konsultativa stödet.

Länsstyrelserna har god kännedom om hedersrelaterat våld och förtryck på nationell nivå i allmänhet, och regional kunskap om situationen och av frågan berörda aktörer i länen i synnerhet. Detta får positiva effekter på det konsultativa stödet som i sin tur, genom kontakter med yrkesverksamma från diverse aktörer, också bidrar till helhetsbilden om situationen i länet. Vidare ger förfrågningarna om konsultativt stöd en god indikation om identifierade behov och brister. Dessa faktorer, liksom återkommande problem i förfrågningarna, ligger också till grund för olika insatser som länsstyrelserna arrangerar, t.ex. föreläsningar, men också framtagande av metodmaterial. Därutöver utgör förfrågningarna av konsultativ karaktär en grund för samtal med andra ansvariga myndigheter. Därigenom får det konsultativa stödet en mer omfattande spridning än till de individer som ställt frågan. Det konsultativa stödet tillför viktig kunskap i länsstyrelsernas arbete med hedersrelaterat våld och förtryck.

4.4 Svårigheter och hinder

Länsstyrelserna upplever svårigheter i arbetet med att lämna konsultativt stöd, vilket bland annat tillskrivs det hedersrelaterade förtryckets och våldets komplexa karaktär där det är svårt att ge konkreta och handfasta råd hur man ska gå tillväga. Att bedöma i vilka situationer och ärenden länsstyrelserna kan ge konsultativt stöd är en annan försvårande faktor. Ansvarsfrågan en annan. Knappa resurser anges också som ett hinder, då vissa länsstyrelse upplever att de inte kan bemöta det stöd som efterfrågas i den utstäckning de skulle önska. Begränsad tillgänglighet och bemanning är andra resursrelaterade faktorer.

Det händer även att länsstyrelserna hamnar i skottlinjen för berörda aktörers meningsskiljaktigheter i hantering av individärenden, likväl som organisatoriska hinder inom verksamheter. Konfliker och osäkerhet uppstår också när länsstyrelserna får frågor från aktörer som är av åsikten att andra aktörer inte tar sitt ansvar. I sådana fall intar länsstyrelserna en stöttande roll i form av att dels beskriva den utsattes rättigheter med

utgångspunkt i gängse lagstiftning. Dels att upplysa var man vänder sig för att anmäla för tillsyn om en myndighet enligt uppgiftslämnaren brister.

4.5 Identifierade behov och eftersatta områden

En rad olika behov och eftersatta områden har identifierats rörande konsultativt stöd, varav behovet av kunskap och kompetensutveckling är det främsta. En anledning till detta är det hedersrelaterade förtryckets och våldets komplexitet och att konsultationer i individärenden ofta kräver expertis. Även om en generell ökning av medvetenheten hos berörda aktörer kan ses står fortfarande många yrkesverksamma handfallna när de ställs inför hedersrelaterade ärenden. För att göra dem bättre rustade i bemötandet av utsatta måste mer kunskap tillföras, men också ge dem redskap att synliggöra hedersvåldet och förtryckets mångfacetterade uttryck för att uppmärksamma både utsatta och dem som befinner sig i riskzonen. Behovet av samordning och rutiner kring hantering av individärenden kvarstår, trots att förbättringsåtgärder vidtagits på många håll i landet.

4.6 Förslag på förbättringsåtgärder

Av enkätsvaren framkommer förslag om att upprätta ett slags konsultationsforum i form av en myndighetsjour eller ett nationellt kompetensteam som samordnar och ger kvalificerad rådgivning samt att utöka befintliga kompetens- och resursteam. Fortsatta utbildningsinsatser och ständig kompetensutveckling av sakkunniga och personer som lämnar konsultativt stöd är ytterligare förslag på förbättringsåtgärder. Förslag ges också att i än större utsträckning använda det konsultativa stödet som grund i verksamhetsförbättring och behovsinventering, samt att utarbeta fler handfasta metodstöd likt *Våga göra skillnad* [10]och *Det handlar om kärlek*[11].

Andra förslag på förbättringsåtgärder är en tydligare ansvarsfördelning mellan länsstyrelserna och Socialstyrelsen avseende det konsultativa stödet i.e. vilken typ av konsultationer åligger det respektive myndighet att bistå med och till vem. Vidare föreslås att länsstyrelserna kan upprätta en kontaktbank och bistå med uppgifter om vilka aktörer som kan ge konsultativt stöd. Ytterligare ett förslag är att de aktörer som har kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck bör offentliggöras på ett tydligare sätt för att de hjälpsökande ska veta var de ska vända sig.

[10] *Våga göra skillnad. En vägledning för skydd, stöd och rehabilitering av unga som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och/eller som riskerar att bli gifta mot sin vilja eller som har blivit gifta mot sin vilja.* Länsstyrelsen Östergötland, Rapport nr 2011:14.

[11] *Det handlar om kärlek – ett projekt om barns och ungas rättigheter.* En metod för att driva samverkansarbete mellan myndigheter och frivilligorganisationer med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Drivs av Rädda Barnen i samarbete med Länsstyrelsen Östergötland.

4.7 Förändring och utveckling

Under den aktuella tidsperioden kan en viss utveckling i arbetet med det konsultativa stödet skönjas. Den mest framträdande är ökningen av antalet konsultationer. Ökningen härleds delvis till att det långsiktiga arbetet med kompetenshöjande insatser fått effekt, delvis till bildandet av olika kompetens- och resursteam. Som exempel på uttryck för en ökad kunskap och medvetenhet är att fler aktörer (utöver socialtjänsten) kontaktar länsstyrelserna för konsultativt stöd. Ett konkret exempel är ökande konsultationer från skolor som är oroliga för elever som inte återkommit efter skollov. En ökad vetskap om länsstyrelsernas arbete med hedersrelaterat våld och förtryck är ytterligare en förklaring till det ökade antalet ärenden av konsultativt stöd. Länsstyrelsernas fördelning av medel till förebyggande insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck anges också som en bidragande faktor till utvecklingen av det konsultativa stödet.

4.8 Översikt av konsultativt stöd

Nedan följer en översikt baserad på de fakta som presenterats i löpande text i föregående avsnitt.

De tre vanligast förekommande aktörerna som kontaktar länsstyrelserna för konsultativt stöd:

1. Socialtjänsten.
2. Skolan.
3. Frivilligorganisationer.

Socialtjänstens tre vanligast förekommande frågor/ärenden avseende konsultativt stöd:

1. Kompetensstöd.
2. Förebyggande arbete.
3. Individärenden.

Övriga berörda aktörers tre vanligast förekommande frågor/ärenden avseende konsultativt stöd:

1. Kompetensstöd.
2. Förebyggande arbete.
3. Organisatoriskt arbete

Målgruppens tre vanligast förekommande frågor/ärenden avseende konsultativt stöd:

1. Myndighetskontakter.
2. Rädsla att föras utomlands.
3. Hur frigöra sig från utsatthet av våld och förtryck.

De främsta förklaringarna till varför förfrågningarna av konsultativt stöd ökat:

- Ökad kunskap- och medvetenhet hos berörda aktörer.
- Ökat engagemang hos berörda aktörer.
- Bildandet av kompetens- och resursteam.

Viktiga framgångsfaktorer i arbetet och utvecklingen av konsultativt stöd:

- Samverkan.
- Kompetens.
- Återkommande kunskaps- och medvetandehöjande insatser.

Framträdande identifierade behoven/eftersatta områden:

- Behov av kompetensutveckling.
- Behov av stärkt samordning.
- Behov av gemensamma rutiner för hantering av individärenden.

5. Nulägesbeskrivning

5.1 Länsstyrelsernas roll

Länsstyrelserna arbetar på uppdrag av regeringen. Vi ansvarar för att regeringens och riksdagens beslut verkställs i länen. Landshövdingen är regeringens företrädare i länen och tillika chef för länsstyrelsen. Landshövdingen har bland annat en samordnande funktion med ansvar att samordna länets statliga verksamheter. Det är även landshövdingens uppgift att följa utvecklingen i länen.

Länsstyrelserna har antagit ett brett perspektiv på frågan om hedersrelaterat våld och förtryck. Vi har intagit en aktiv roll för att synliggöra det hedersrelaterade förtryckets och våldets flerdimensionella karaktär. I och med att uppdraget pågått under flera års tid har vi upparbetat en struktur och kompetens i arbetet med frågan. Länsstyrelsernas grundläggande styrka är att vi arbetar på uppdrag av regeringen. Genom att uppdragen förankras hos respektive läns landshövding och länsledning får vi legitimitet och mandat i arbetet med uppdraget.

Länsstyrelserna innehar en viktig roll som regionala samordnare. Rollen axlas ofta utifrån övergripande ansvar för såväl utbildningar som olika samverkansgrupper. Vi är ofta initiativtagare till diverse samverkanskonstellationer såsom nätverk, kompetens-, resurs- och arbetsgrupper. I rollen ingår ofta att sammankalla, ansvara för dagordning, arrangera aktiviteter, dokumentera och följa upp.

Länsstyrelserna ligger i framkant beträffande kompetensutveckling i frågor om hedersrelaterat våld och förtryck. Kunskaps- och medvetandehöjande insatser sker i första hand till berörda aktörer inom både kommunal-, statlig och frivilligsektor. Föreläsningar, seminarier och konferenser är de vanligaste forumen för kompetensutveckling. Vanligast förekommande är grundläggande utbildningar på basnivå, men yrkesvisa spetskompetensutbildningar är också mycket efterfrågade.

Länsstyrelserna innehar också en viktig roll att identifiera behov och brister, utveckla arbetet inom de insatsområden som behöver förbättras samt initiera nya utvecklingsområden. Vi har bland annat bidragit till att ta fram kunskapsunderlag i form av metoder, handlingsplaner och kartläggningar. Länsstyrelserna fyller även en stöttande och rådgivande funktion med fokus på möjligheterna till problemlösning utan att förringa hedersproblemens komplexitet.

5.2 Länsstyrelsernas kännedom om hedersrelaterat våld och förtryck

Generellt sett anser sig länsstyrelserna ha god övergripande kännedom om läget i länet beträffande hedersrelaterat våld och förtryck. Vi har goda kontakter på lokal nivå med såväl andra myndigheter och kommuner som med frivilligorganisationer och politiker. Länsstyrelserna står i kontinuerlig dialog med flera aktörer, vilket i hög grad bidrar till en övergripande lägesbild. Länsstyrelserna är väl förtrogna med vilka aktörer som arbetar

med frågan. Vi vet också vilken kompetens, vilka resurser och vilka brister som finns i länen. Länsstyrelserna har ett brett nätverk och ingår i olika samverkans-, kompetens-, resurs- och nätverksgrupper som träffas regelbundet. Dessa forum är även källor till kunskap, erfarenhetsutbyte och information. Ofta är kontakterna ömsesidigt upprättade där länsstyrelserna bjuder in till aktiviteter och vice versa.

Länsstyrelserna kontaktas därtill för rådgivning rörande frågor om hedersrelaterat våld och förtryck. Tack vare omfattande samverkan kan vi ofta hänvisa vidare till rätt person eller instans. Därtill bidrar det konsultativa stödet till att länsstyrelserna får insyn i frågan utifrån kontakter med diverse berörda aktörer, men delvis också genom kontakter direkt med målgruppen (se kapitel 4, Konsultativt stöd). Kartläggningar, lägesbeskrivningar, rapporter och annan skriftlig dokumentation har också bidragit till en god kännedom om läget i länet

Att förmedla stöd till insatser som syftar till att motverka hedersrelaterat våld och förtryck inklusive att förhindra att unga gifts mot sin vilja har också bidragit till insynen i hur arbetet i frågan bedrivs regionalt. Kontaken med projektägarna innebär ofta ett utökat kontaktnät genom de aktörer som ingår i projektet samt inblick i olika typer av insatser, metoder, arbetssätt, etc. På många håll i landet har en närmare integrering skett mellan hedersrelaterat våld och förtryck och övriga uppdrag inom området våld i nära relationer, något som också bidragit till en god regional överblick.

5.3 Medvetenhet om hedersrelaterat våld och förtryck i länen

Länsstyrelserna bedömer att medvetenheten om hedersrelaterat våld och förtryck har ökat. I kölvattnet av en allmän ökad medvetenhet har fokus flyttats från kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck till konkreta åtgärder för hur problemen ska lösas. Alltfler aktörer ser behovet av ökad kompetens i frågan. Migrationsverket, Förvaltningsdomstolen, boenden för ensamkommande barn, samhällsinformatörer för nyanlända och vuxenutbildningen är exempel på aktörer som uttryckt behov av kompetensutveckling. Medvetenheten tar sig till stor del i uttryck i en markant ökning av förfrågningar om kompetens- och metodutveckling. Flera berörda aktörer vill ha konkreta svar på frågan hur de ska agera i hedersrelaterade ärenden, varför efterfrågan på metodmaterial och hot- och riskbedömningar ökat avsevärt.

Spridningen av vägledningen *Våga göra skillnad*[12] och metodstödet *Det handlar om kärlek*[13] har bidragit till att frågan aktualiserats. Området gift mot sin vilja tillskrivs också betydelse för att medvetenheten om hedersrelaterat våld och förtryck ökat. Att området gift mot sin vilja fått genomslagskraft avspeglar sig också i länsstyrelsernas fördelning av medel och i prioritering av egna insatser. Andra tydliga indikationer är det ökade deltagandet i samverks- och nätverksgrupper. Länsstyrelserna kontaktas i högre grad för

[12] *Våga göra skillnad. En vägledning för skydd, stöd och rehabilitering av unga som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och/eller som riskerar att bli gifta mot sin vilja eller som har blivit gifta mot sin vilja.* Länsstyrelsen Östergötland, Rapport nr 2011:14.

[13] *Det handlar om kärlek – ett projekt om barns och ungas rättigheter.* En metod för att driva samverkansarbete mellan myndigheter och frivilligorganisationer med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Drivs av Rädda Barnen i samarbete med Länsstyrelsen Östergötland.

stödsamtal och rådgivning angående ärenden, men även i frågor av mer allmängiltig karaktär rörande hedersrelaterat våld och förtryck (se kapitel 4, Konsultativt stöd).

Aktuella kartläggningar och forskning är andra bidragande faktorer till ökad medvetenhet om hedersrelaterat våld och förtryck. Det tilltagande intresset kan även avläsas i det ökande antalet ansökningar av projektmedel. Frivilligorganisationer svarar fortfarande för det största antalet ansökningar. Länsstyrelserna har dock sett en ökning av ansökningar från kommuner, främst ifrån skolor och socialtjänst. Den mediala uppmärksamheten kring fall av hedersmord, tvångsäktenskap och bortförda barn kan ha ett visst förklaringsvärde till den ökade medvetenheten.

5.4 Kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck i länen

Graden av kunskap är svår att mäta. Länsstyrelserna anser dock att utvecklingen har gått från behov av kunskap om *vad* hedersrelaterat våld och förtryck är, till *hur* man ska hantera och agera utifrån sin profession. Den förhöjda kunskapsnivån framträder bland annat i en ökad förståelse av de utsattas behov av långsiktigt stöd och rehabilitering efter akutinsats, vilket bedöms vara ett resultat av spridandet och implementeringen av vägledningen *Våga göra skillnad.*

Den ökade kunskapen avspeglar sig även i det förebyggande arbetet med personer som riskerar att utsättas. Ett bättre bemötande, högre beredskap, närmare samordning i hantering av ärenden och mer kvalificerade insatser för utsatta är alla indikationer på en förhöjd kunskapsnivå.

Länsstyrelserna märker att ökad kunskap föder behov av ytterligare kunskap. Som en följd av ökad kunskap och medvetenhet om hedersrelaterat våld och förtryck uppmärksammas fler ärenden. Erfarenheter från hantering av individärenden leder i sin tur till ökad insikt om det hedersrelaterade förtryckets och våldets komplexa karaktär, något som föranleder behovet av spetskompetens och fördjupad kunskap om riktade insatser. Det råder således ett samspel mellan de utsattas hjälpbehov och berörda aktörers kunskapsbehov, vilket förenklat kan beskrivas som en växelverkansprocess i termer av:

1) Grundkunskap.
2) Identifiering av hedersrelaterade ärenden.
3) Behov av fördjupad kunskap/spetskompetens.
4) Identifiering av hjälp- och skyddsbehov.
5) Tillämpning av adekvata insatser.

5.5 Svårigheter i arbetet med uppdraget

Länsstyrelserna anser att hedersrelaterat våld och förtryck är ett stort problemområde. En svårighet som framhålls är begränsade resurser i förhållande till områdets omfattning och komplexitet. Resurserna står inte alltid i proportion till behov och efterfrågan. Bristande lagstiftning och en lagstiftning som inte är anpassad efter barnenes behov är ytterligare försvårande faktorer.

En annan brist är att hänsyn inte alltid tas till mänskliga rättigheter och konventionen om barnets rättigheter i hantering av individärenden. I praktiken är föräldrarätten ofta överordnad barnets rättigheter, vilket i sin tur kan få förödande konsekvenser för det utsatta barnet/ungdomen. Våldets kollektiva karaktär, som spänner över hela familjen och släkten, får till följd att den utsatte ofta står utan stöd från anhöriga.

Länsstyrelsernas utvecklingsarbete försvåras också av att hedersrelaterat våld och förtryck fortfarande betraktas som ett kontroversiellt område. Rädsla för att stigmatisera vissa etniska grupper och att utpekas som rasist gör att många tvekar att ta ställning eller väljer att helt ta avstånd i arbetet med frågan. Avsaknad av samsyn försvårar också arbetet med uppdraget.

5.6 Regionala likheter och skillnader

Enkäten visar att det råder vissa skillnader mellan länen. Även om likheterna framstår som fler än skillnaderna länen emellan kan viss diskrepans skönjas. De likheter och skillnader som framkommit i enkätsvaren sträcker sig utöver de fyra geografiska indelningarna: norra, södra, västra och östra Sverige[14]. De mindre länen verkar till exempel ha fler gemensamma nämnare oavsett geografisk placering.

Resurser

Resurser är en förutsättning för genomförande av insatser. Mindre län har i större utsträckning än övriga län gett uttryck för att de årligen tilldelade medlen inte räcker för några större länsövergripande och omfattande insatser. Storstadslänen upplever också att resurserna är begränsade i förhållande till länens storlek och dynamik i relation till problemens omfattning och komplexitet. Bristen på resurser avser inte endast länsstyrelserna utan också berörda och ansvariga aktörer.

Glesbygd och geografiska avstånd

Att döma av enkätsvaren förefaller landets nordligt belägna län i större utsträckning än övriga län uppleva svårigheter i arbetet med uppdraget kopplat till geografisk placering, infrastruktur, befolkningsmängd, etc. Det framkommer att de långa avstånden mellan länens kommuner kräver mer resurser i form av restid, vilket bland annat försvårar genomförandet av kunskaps- och medvetandehöjande insatser. Få invånare och glesbygd uppges både som en förklaring till varför medvetenheten i länet inte ökat och som en svaghet i länsstyrelsens arbete med uppdraget. Vidare framgår att våldsutsatta i glesbefolkade län där de geografiska avstånden mellan och inom kommunerna är stora, inte har samma tillgång till det stöd och den hjälp de har rätt till, i jämförelse med exempelvis storstadslänen. Orsaken är att det inte alltid finns adekvata resurser att tillgå i form av specialiserade kommunala och statliga verksamheter.

[14] Norra (Gävleborg, Jämtland, Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland). Södra (Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg och Skåne). Västra (Dalarna, Värmland, Västra Götaland och Örebro). Östra (Gotland, Stockholm, Södermanland, Västmanland, Uppsala och Östergötland). Storstadslänen (Stockholm, Skåne och Västra Götaland).

Mindre kommuner

De nordliga länen refererar i större utsträckning till länens kommuner i jämförelse med övriga län och då främst till *"småkommunerna"*. Men även andra geografiskt belägna länsstyrelser hänvisar till *"små"* eller *"mindre"* kommuner. Bland annat framstår behovet av att utveckla fler och bättre fungerande samverkansinsatser som mest akut i mindre kommuner, vilka ofta står sämre rustade när de ställs inför hedersrelaterade ärenden. Tendenser tyder dock på att medvetenheten om hedersrelaterat våld och förtryck ökat även i länens mindre kommuner. Skåne och Norrbotten är exempel på detta där mindre kringliggande kommuner till storstäderna Malmö respektive Luleå uppmärksammat frågan.

6. Framtiden

6.1 Förändring och utveckling

I länen pågår ett aktivt utvecklingsarbete för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Under den aktuella tidsperioden har viljan att arbeta med att motverka hedersrelaterat förtryck och våld ökat hos såväl kommuner och myndigheter som frivilligorganisationer. Detta har fått till följd att alltfler efterfrågar kompetens inom området. Kompetensutvecklingen har gått från basutbildning till spetsutbildningar i sakfrågor. Länsstyrelsernas utvecklingsarbete har också burit frukt i form av strukturell och operativ samverkan i form av myndighetsstyrgrupper, konsultationsforum, hedersnätverk, resursgrupper och spetskompetensteam. Samverkansinsatserna har bland annat resulterat i etablering av målgruppsanpassade verksamheter samt upprättande och revidering av befintliga handlingsplaner och metodstöd.

Metodstödet, *Det handlar om kärlek*[15]*,* har en framträdande position i fler län som framgångsrikt metod- och samverkansstöd. Över hälften av landets länsstyrelser har refererat till metodstödet och av dessa har cirka en fjärdedel även omnämnt vägledningen, *Våga göra skillnad*[16]. Vägledningen har bland annat belyst vikten av uppföljning och långsiktigt stöd i form av stöd- och rehabiliteringsåtgärder efter avslutad akutinsats. Vidare har vägledningen riktat ljuset mot våldets konsekvenser och tydliggjort vad våldet kan medföra för de utsatta. Referenserna till metodstöden har gjorts vid upprepade tillfällen i enkätsvaren. I de län där metodstödet (eller metodstöden) fått fäste framhålls de som framgångsrika. Metodstöden har haft betydelse för såväl den ökade medvetenheten som utvecklingen och förändringen i arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.

Vidare har skolan fått en mer framträdande och betydande roll. Framförallt som arena för förebyggande insatser, vilket bland annat avspeglar sig i spridandet av ovan nämnda metodmaterial. Skolan utgör också en viktig plats för att uppmärksamma barn och ungdomar som lever i en hederskontext och som är, eller riskerar att utsättas för våld, förtryck och bortgifte.

Fördelningen av medel har också varit betydelsefullt i utvecklingen av arbetet med uppdraget. Många län uppger en ökning av antalet ansökningar om projektmedel från både frivilligorganisationer och kommuner. En viss kvalitetsförbättring av de externa projektinsatserna har skett och dynamiken i ansökningarna beskrivs som positiv och nydanande. Nya aktörer intar arenan, påvisar behov och initierar utveckling av nya verksamheter och insatser. Etniska föreningar och frivilligorganisationer är ett exempel på detta. Det finansiella stödet har bland annat bidragit till att synliggöra hedersnormers förtryckande mekanismer och vilka uttryck dess kontroll och begränsningar tar. Många

[15] *Det handlar om kärlek – ett projekt om barns och ungas rättigheter.* En metod för att driva samverkansarbete mellan myndigheter och frivilligorganisationer med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Drivs av Rädda Barnen i samarbete med Länsstyrelsen Östergötland.

[16] *Våga göra skillnad. En vägledning för skydd, stöd och rehabilitering av unga som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och/eller som riskerar att bli gifta mot sin vilja eller som har blivit gifta mot sin vilja.* Länsstyrelsen Östergötland, Rapport nr 2011:14.

projekt har tagit utgångspunkt i ett barnrättighetsperspektiv med ett tudelat syfte att dels förmedla kunskap till barn och unga om deras rättigheter, dels att synliggöra våldet och förtryckets konsekvenser.

Att se det hedersrelaterade förtrycket och våldet som en del av att motverka våld i nära relationer generellt, men med dess specifika karaktärsdrag, har gett positiva effekter. Inte minst beträffande samverkan och samsyn på våldets konsekvenser och den utsattes behov av akuta insatser och långsiktigt stöd och rehabilitering. Förutom en förstärkt samverkan har betydelsefulla forum för gemensamma beröringspunkter utvecklats och därigenom har också plattformen för ömsesidig kunskapsspridning vidgats. Vidare har kunskapsbehovet och en målgruppsanpassning utifrån vad som karakteriserar det hedersrelaterat våldet (t.ex. det kollektivistiska och sanktionerade våldet) och förtrycket uppmärksammats i större utsträckning än när dessa två former av våld betraktats som helt oberoende av varandra. En förståelse och acceptans för våldsformernas samexistens har, liksom kunskapen om det specifika i hedersvåldet, ökat även om mycket arbete kvarstår att göra. Skyddat boende är en insats som särskilt uppmärksammats, då dessa ofta ideella verksamheter berörs av båda kategorierna av våld. Frågan om kvalitetsutveckling och målgruppsanpassning för att möta efterfrågan på exempelvis skyddade boenden för pojkar och män och hbtq-personer har lyfts fram och till viss grad genererat i insatser på nationell nivå.

En helhetssyn på det hedersrelaterade förtrycket och våldets mångfacetterade karaktär har vuxit fram. Ju fler stenar man vänder på desto mer mångbottnad framstår problematiken. Perspektiven har vidgats och med dessa uppmärksamheten mot vilka uttryck hedersrelaterat våld och förtryck kan ta sig och vilka personer den drabbar och på vilka sätt. Familjeperspektivet är tillsammans med fokus på särskilt utsatta grupper exempel på hur nya synsätt bidragit till att synliggöra skillnader och likheter utifrån de utsattas specifika situation. Medvetenheten om att det är minst lika viktigt att rikta insatser mot barn och unga som mot föräldrar har ökat, liksom förståelsen för till exempel pojkars många gånger dubbla utsatthet som både offer och förövare.

Även om utvecklingen i stort beskrivs som positiv finns det negativa inslag såsom bristande kompetens, engagemang och samverkan. Det finns fortfarande kommuner vars engagemang är lågt, liksom kommuner som saknar struktur eller politisk förankring i arbetet med hedersproblemen. Fler av frågan berörda aktörer saknar tillräckliga resurser för att mer aktivt arbeta för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Den tudelade bilden av utvecklingen framträder också vad insatser till de utsatta beträffar. Det råder bland annat brist på långsiktiga insatser och kostnader tenderar att styra val av insats på bekostnad av den utsattes hjälpbehov. Vidare är diskrepansen mellan antalet hjälpsökande och tillgängliga insatser fortfarande väsentlig. Det finns också en tydlig diskrepans mellan ungas berättelser och faktiska insatser. När unga beskriver sin utsatta livssituation ifrågasätts ofta trovärdigheten i deras utsagor. Fokus tenderar därför att riktas mot huruvida rätt frågor ställts till den unge istället för att lägga tyngdpunkten på tillämpande av adekvat insats.

6.2 Identifierade behov och eftersatta områden

De av länsstyrelserna identifierade behov och eftersatta områden inom området hedersrelaterat våld och förtryck inklusive gift mot sin vilja redovisas nedan i enlighet med de kategoriserade insatsområdena: kunskaps- och medvetandehöjande insatser, metodutveckling, samverkan, kartläggning, målgruppen och gift mot sin vilja.

Kunskaps- och medvetandehöjande insatser

Länsstyrelserna upplever att berörda aktörer har ett stort behov av kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Även om kunskaps- och medvetandehöjande insatser genomförts i stor omfattning är behovet av kompetensutveckling fortfarande stort. Både avseende grundläggande kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck och riktade spetskompetensutbildningar. Den sistnämnda utbildningsformen bör ta utgångspunkt i olika yrkesgruppers ansvarsområden och handlingsutrymmen i relation till de problem de ställs inför i sin profession.

Kunskapsnivån bedöms fortfarande relativt låg avseende särskilt utsatta grupper såsom hbtq-personer och personer med funktionsnedsättning. Pojkar och mäns utsatthet är andra exempel där kunskapsnivån behöver höjas. Kunskap om könsstympning är ett mycket eftersatt område. Sambandet mellan hedersrelaterat förtryck och våld och kriminalitet, missbruk, prostitution och andra självdestruktiva beteende bör också synliggöras genom kompetensutveckling.

Vidare måste våldets konsekvenser belysas tydligare för att öka förståelsen för det instrumentella våldet[17]. Denna form av våld kan ligga latent, varför det kan vara svårt att upptäcka. Våldet är inte desto mindre ständigt närvarande i den utsattes liv. Vid bedömning av utsattas hjälp- och skyddsbehov är det viktigt att synliggöra det instrumentella våldet så att adekvat insats kan tillämpas.

Metodutveckling

Det råder ett behov av metodutveckling inom flera områden. Metoder för hot- och riskbedömning är ett eftersatt område och yrkesanpassade metoder och handlingsplaner ett annat. Metoderna behövs i alla led. Från det förebyggande arbetet till uppföljning och rehabilitering, men också för att synliggöra problemen och för hanteringen av individärenden. Därutöver krävs en målgruppsanpassning utifrån aspekter av offer och förövare, könstillhörighet, ålder och sexuell läggning samt fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Vidare bör metodmaterial anpassas för arbetet med enskilda barn, ungdomar och vuxna. En anpassning föreslås också avseende arbete med familjer och grupper (t.ex. pojkar och män, funktionsnedsatta, hbtq-personer). Metodmaterial bör även anpassas efter kommunala och statliga verksamheter med fokus på olika yrkesgrupper.

[17] Instrumentellt våld kan definieras som en process genom vilken en part i en nära relation upplever förlorad makt och kontroll, sårbarhet och fångenskap som en konsekvens av den andra partens/anda parters utövande av makt genom ett mönster av fysisk, sexuell, psykologisk och/eller moralisk kraft.

Samverkan

Samverkan är ett ständigt förbättrings- och utvecklingsområde. Det kvarstår en del att önska inom samverkansområdet även om samverkansgrupper bildats runt om i landet. En förutsättning för få till stånd välfungerande samverkansgrupper är att samverkansaktörerna har mandat att delta. Länsstyrelserna anser att avsaknad av mandat och förankring på ledningsnivå resulterar i att vissa yrkesgrupper sällan eller aldrig finns representerade. Detta får till följd att samverkan kring individärenden brister.

Kartläggning

Regionala kartläggningar för att undersöka förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck efterfrågas i flera län. Förslag ges på att genomföra en kartläggning av insatser för att undersöka om behov och efterfrågan står i relation till de insatser som erbjuds. Vidare finns intresse att se om antalet utsatta som söker hjälp korrelerar med antal faktiska insatser. En kartläggning för att ta reda på behovet av skyddat boende föreslås också.

Målgruppen[18]

Det står fortfarande mycket att önska i arbetet med målgruppen både avseende kompetens, bemötande och insatser. Fokus tenderar fortfarande att riktas mot heterosexuella flickor och kvinnor och då allt som oftast utifrån ett offerperspektiv. Detta får till följd att andra utsatta grupper tenderar att osynliggöras. Även om kunskapen ökat om hbtq-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck är de fortfarande att betrakta som en grupp vars behov är eftersatta. Samma sak gäller för funktionsnedsatta som också utgör en särskilt utsatt grupp. Barn som lever med skyddad identitet och ensamkommande barn är andra utsatta grupper.

Länsstyrelserna ser även ett behov av fler insatser riktade till föräldrar och familjen som helhet. Preventiva insatser till föräldrar med syfte att öka föräldrars kunskap om barn och ungas rättigheter. Att barn har rätt att själv få påverka sitt liv och fatta beslut i avgörande livsval såsom att själv få välja äktenskapspartner.

Länsstyrelserna ser också ett behov av att synliggöra sambandet mellan hedersrelaterat förtryck och våld och missbruk och kriminalitet. Därtill måste könsstympning inkluderas i arbetet med att motverka hedersrelaterat förtryck och våld i väsentligt större utsträckning än vad som hittills gjorts.

Antalet utsatta i behov av skyddat boende är långt större än antalet platser. Det råder således en diskrepans mellan behov/efterfrågan och tillgängliga resurser. Behovet är också stort av målgruppsanpassade skyddade boende med professionella stödresurser

[18] Med målgruppen avses personer och särskilt utsatta grupper, som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, samt personer som har eller riskerar att utsättas för giftermål mot sin vilja. Särskilt utsatta grupper omfattar bland andra hbtq-personer och personer med funktionsnedsättning.

för till exempel pojkar och män, homo-, bi- och transsexuella samt personer med funktionsnedsättning.

Gift mot sin vilja

Även om länsstyrelserna kan se förbättringar rörande bemötandet av utsatta och hanteringen av individärenden brister både kunskap, beredskap och samordning fortfarande allt för ofta. Lagstiftningen är också bristande och utgör ett stort hinder i arbetet med att motverka förekomsten av barn-och tvångsäktenskap. Detsamma gäller för att förhindra äktenskapsliknande förbindelser, så kallade informella äktenskap. Det är också viktigt att lyfta fram skillnaden mellan juridiskt bindande äktenskap och vigselliknande ceremonier för att förmedla vilka möjligheter och begränsningar de olika formerna för att ingå äktenskap ger. En grundläggande förutsättning i det fortsatta arbetet med att förebygga och förhindra att unga riskerar att giftas mot sin vilja är att en lagändring kommer till stånd. Det finns också ett behov av nationella riktlinjer för hur man ska agera när unga gifts bort utan för landets gränser.

6.3 Förslag på insatser och förbättringsåtgärder

Även om länsstyrelserna bedömer att resultaten av de insatser som hittills genomförts är tillfredställande återstår arbete med utvecklings- och förbättringsåtgärder inom ramen för uppdraget. Flera förslag på insatser och förbättringar har framkommit i enkätsvaren. Några av dessa presenteras i det kommande.

Kompetenshöjande insatser har en framskjuten plats bland förslagen. Från mer allmänt hållna basutbildningar om hedersrelaterat förtryck och våld, till yrkesanpassade påbyggnads- och spetskompetensutbildningar rörande specifika sakfrågor. Skolan är en viktig nyckelaktör då de utgör barn och ungdomars främsta arena. Kunskapen och beredskapen bör därför höjas i skolan för att uppmärksamma de barn och unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck eller befinner sig i riskzonen för att giftas mot sin vilja. Kunskaps- och medvetandehöjande insatser behövs även till andra arenor där ungdomar uppehåller sig. För att nå ut till barn och ungdomar bör större satsningar göras för att hitta nya kanaler, både virituella och fysiska mötesplatser, för att sprida information till målgruppen om deras rättigheter med utgångspunkt i svensk lagstiftning, mänskliga rättigheter och konventionen om barnets rättigheter.

Konkreta förslag läggs fram avseende metodmaterial till socialtjänsten med inriktning på hur man skapar förtroende- och tillitsfulla relationer till barn och ungdomar utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. En vidareutveckling och anpassning av socialtjänstens arbetsverktyg BBIC (Barnets Behov i Centrum) för handläggning av hedersrelaterade ärenden föreslås också. Metoder för att följa upp och kvalitetsäkra insatser till utsatta, samt metoder för att stötta utsatta utifrån identitetsförlust och förlust av omgärdande nätverk föreslås också.

Förslag ges också att bilda regionala resursteam med spetskompetens. Ett annat förslag är att upprätta ett nationellt kompetenscentrum som samordnar kvalificerad rådgivning,

i likhet med det förslag som Göran Lambertz lagt fram i utredningen: *Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap* (SOU 2012:35)

6.4 Länsstyrelsernas roll i den fortsatta utvecklingen

Länsstyrelserna bedömer att vi även fortsättningsvis bör har en framträdande position i arbetet med att motverka såväl hedersrelaterat våld och förtryck som att unga gifts mot sin vilja. Länsstyrelserna anser att vårt arbete med uppdraget gett tillfredställande resultat och att vi bidragit till att arbetet med frågan utvecklats i landet. Vi kommer att stärka och utveckla det arbete vi hittills gjort med utgångspunkt i resultaten av genomförda insatser. De behov och brister som länsstyrelserna identifierat kommer också att ligga till grund för vårt fortsatta arbete med uppdraget. Den främsta utgångspunkten i utvecklingsarbetet är att åtgärda problemen genom att utveckla arbetet inom de insatsområden som behöver förbättras och initiera nya utvecklingsområden. Vi kommer även i framtiden att fokusera på kompetens- och metodutveckling samt insatser som främjar samverkan. Länsstyrelsernas roll i den fortsatta utvecklingen kan sammanfattas med orden: ledande, utvecklande, samordnande och stödjande.

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Blekinge	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	150 000			7 500	142 500			
							Totalt:	0
Kommentar:	Kommuner ingår i kategorin myndigheter.							

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Dalarna (W)	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	450 000	22 500			0	427 500		0
							Totalt:	0
Kommentar:								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Gotland (I)	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	45 000				45 000			
							Totalt:	0
Kommentar:								
Framtagande av kunskapsunderlag för länet								
med bla medborgarenkät om bemötande								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Gävleborg	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		216 465
Medel anvisade	600 000	149 233	95 466	65 106		145 000		145 195
							Totalt:	361 660
Kommentar:								
Handläggare: Karin Sandgren								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Halland	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	210 000	10 500			69 132	106 000		
							Totalt:	175 132
Kommentar:								
ska betala tillbaka								
24 368								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Jämtlands län	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	210 000	155 000	40 000	15 000				0
							Totalt:	
Kommentar:								
Medlen har använts dels för egen personal, till resor vid nationella nätverksträffar, arbetstid för att inventera/kartlägga aktörer, för att återstarta nätverk/hedersgrupp. En heldagskonferens om ökad samverkan har också ordnats.								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Jönköping	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	450 000	22 500		Polisen 427500				
							Totalt:	0
Kommentar:								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Kalmar (H)	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	300 000	15 000	178 890		118 700			
							Totalt:	0:-
Kommentar:			Pengar avsatta för projektet "gift mot sin vilja/kärleken är fri					
			planeras att pågå 2011-2014. Under 2012 har olika kostnader					
			belastat projektet nu återstår ca 110 000 kronor som ska anv.					
			2013.					

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Kronoberg	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade								
120 000		10000	35000	8520		62000	**Totalt:**	4480
Kommentar:								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld år 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Norrbotten	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade 2011	570 000	-261 925	-90 325	-101 047		-97 000		**19 703**
Intäkt	15 102							15102
IB 2011	184 845							184845
Kammarkollegium	-3 193							-3193
Kommentar:								
Återbetalning från organisation för projektstöd.						83613		83613
							Totalt:	300 070

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Skåne	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	4 800 000	240 000	0	0	2 351 800	4 099 000	1 245 200	0
							Totalt:	-3 136 000
Kommentar:		240 000 kr avser 5 procent av totalt anvisat belopp.						Länsstyrelsen har fattat beslut om att fördela ett högre belopp än anvisat belopp för 2011. Medel utöver anvisat belopp har hämtas från resterande medel från tidigare års anslag.

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: STOCKHOLM	**Anvisat**	**Personal**	**Eget arr.**	**Övrigt**	**Mynd.**	**friv.Org.**		
Medel anvisade	6 600 000	500 000	1 865 000	150 000	366 000	1 415 00	2 300 000	
							Totalt:	
							6 596 000	4 kr.

Kommentar:	150 000 kr i "eget arr" utgör medfinansiering av Ungdomsstyrelsens utbildning "gift mot sin vilja"

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd	
Lst: Södermanland (D)	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.
Medel anvisade	600 000	47 894	45 833	0	2	6
					144 825	367 500
Kommentar:						
OH kostnader: 30 000 + 17 894 kr (anställning av Bahman).						
Under eget arragemang anställde Länsstyrelsen under perioden						

11/6-3/8 2012 en projektledare Bahman Nawroli.

Bahman arbetade fram en rapport "Ett samhälle fritt från hederstänkande".

Rapporten finns på LST:s externa hemsida.

Myndigheter: Gnesta kommun 9 325 kr och Eskistuna kommun 135 500 kr.

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Uppsala	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	510 000					TRIS Ronja		
						dhaqan cel	**Totalt:**	
Kommentar:						221 126		0

Det är bara 2 beslut tagna under 2011 -1789-11 ronja 133 126 kr och -1792-11 Dhaqan Celis 88 000 kr
använt medel för eget arbete under 2011, deltagande i nätverks och info till kvinnofridsorgan
Viss del har använts under 2012 fortsatt stöd Till TRIS 350 000 kr samt 50 000 till Sencus

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Värmland	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	600 000	30 000	20 000		50 000	500 000		0
							Totalt:	0
Kommentar:								
ansökningar för								
2 117 778								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
lst: Västerbotten	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade 2011	510 000				183 000	327 000		0
IB 2011	395 742	74 389		60 000				261 353
Återbetalade medel					10000			10000
							Totalt:	
								271 353

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Västernorrland	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	360 000	5630*	28 420	0	0	325 950	0	0
							Totalt:	
Kommentar:								
* Avser resekostnder								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Västmanland	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	600 000	30 000	27 247		75 000	467 753		0
							Totalt:	0
Kommentar:								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Västra Götaland	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	2 640 000	784 992	220 868	132 875	322 920	591 200	587 145	0
							Totalt:	
Kommentar:								
Summorna ovan för projektstöd och skyddat boende är beviljade medel, flera projekt pågår fortfarande								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Örebro (T)	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade	600 000			1 075	124 371	348 184		126 370
							Totalt:	
Kommentar:								

Uppdrag om insatser mot hedersrelaterat våld 2011

		Adm.kostnader			Projektstöd		Boende	Återstår
Lst: Östergötland	Anvisat	Personal	Eget arr.	Övrigt	Mynd.	Org.		
Medel anvisade nat.	7 575 000	2 612 377	2 595 147	127 356		2 240 120	0	
Medel anvisade reg.	1 500 000	344883	20079	102038	683 000	350 000		
Kommentar:						**Totalt nat.**	**7 575 000**	**0**
						Totalt reg.	**1 500 000**	**0**

Länsstyrelserna

BILAGA 6

Redovisning från temagrupp/arbetsgrupp

Datum 2012-09-27

Beteckning
Dnr 801-707-2012

Gruppens namn/tema

Stöd till utveckling av skyddat boende

Gruppens uppgift

Gruppen bildades 2006 i samband med att Länsstyrelserna i Skåne län, Stockholms län och Västra Götalands län fick ett gemensamt regeringsuppdrag om att ge stöd till uppbyggnad och utveckling av skyddat boende för hedersvåldutsatta över hela landet. Gruppens uppgift är att kartlägga behov och tillgång av skyddat boende, årligen fördela statsbidrag, tillhandahålla information, följa upp hur befintliga platser används och ge stöd till kvalitétsutveckling.

Gruppens mandat och uppföljning av arbetet

Gruppen arbetar på uppdrag av och bereder beslut till respektive beslutsfattande enhetschef. Gruppen följer upp utvecklingen av skyddat boende över hela landet, identifierar behov av och utarbetar förslag till insatser, föreslår prioriteringar och tillhandahåller grundinformation till socialtjänsten, andra myndigheter, våldsutsatta och allmänheten utifrån efterfråga. Gruppen håller en tät kontakt med olika relevanta aktörer både bland myndigheter och bland intresseorganisationer på fältet. Gruppen informerar övriga länsstyrelser via e-post och vid nätverksträffar. Inom ramen för handläggning av bidragsansökningar för gruppen en dialog med de berörda länsstyrelser kring ansökningar som kommer från aktörer från andra än storstadslänen. Beslut kommuniceras direkt till dem sökande via vanlig post och till övriga intresserade via socialnyhetsbrev, webbnotis och pressmeddelande.

Genomfört under 2011-2012

Under 2011 sammanställdes resultatet av en nationell kartläggning av skyddat boende som gruppen påbörjade 2010. Resultatet publicerades i dels en delrapport dels en slutrapport. Ett flertal spridningsaktiviteter och mediakontakter ägde rum i anslutning till rapporternas publicering. I övrig så fördelade gruppen statsbidrag för knappt 2,5 miljoner kr i utvecklingsstöd till 11 olika aktörer över hela landet. Under 2012 har gruppen kommit överens om riktlinjer, och förberett beslut om fördelning av statsbidrag för 2012.
Gruppen medverkar sedan våren 2012 med en person per storstadslänsstyrelse i Socialstyrelsens referensgrupp för regeringsuppdraget om att definiera begreppet skyddat boende, ta fram kvalitetsindikatorer och ta fram en vägledning gällande skyddat boende för kvinnor utsatta för mäns våld, personer utsatta för våld i nära relationer och barn som bevittnat våld.

Postadress
Länsstyrelsen
i xxxxxx län
xxxxxx xxxxx
xxx xx XXXXXXXX

Besöksadress
xxxxxxxxxxxx xx

Telefon
xxxx-xxx xx xx (vxl)

Telefax
xxxx-xxx xx xx (exp)

E-post/webbplats
xxxx@xx.lst.se (exp)
www.xx.lst.se

Resurser som har använts för gruppens arbete/aktiviteter

Gruppens arbete har finansierats med medel anvisade av Regeringen var för sig till Länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götalands län för stöd av insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck 2011 och 2012. Ur dessa medel har länsstyrelserna gemensamt finansierat fördelningen av statsbidrag för stöd till utveckling av skyddat boende till olika aktörer över hela landet. Den nationella kartläggningen av skyddat boende och publiceringen av del- och slutrapporten har finansierats av Länsstyrelsen i Stockholms län.

Kort reflektion över gruppens arbete hittills

Gruppens insatser kan följas i upp i konkreta resultat. Stödet till uppbyggnad av skyddat boende har medfört att antalet platser för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryckt har mer än dubblerats på några få år. Gruppen har också tagit fram underlag för att lyfta upp och föra en dialog med beslutsfattare kring de skyddade boendenas kvalitetsutveckling och långsiktiga finansiering samt om behov av differentiering framöver för att bättre svara upp mot behoven. Frågorna är uppe nu på agendan och har resulterat i bl a nya regeringsuppdrag till olika myndigheter.

Efter dec 2012

Gruppen fortsätter sitt arbete utan några större förändringar fram till 2015.

Gruppens sammansättning

Gruppen består av de handläggare/utvecklingsledare som på respektive länsstyrelse svarar för uppdraget att ge stöd till uppbyggand och utveckling v skyddat boende för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Gruppens sammansättning har varierat något över tid. För närvarande består gruppen av Katarina Tümer och Malina Lee Andersson från Länsstyrelsen i Skåne, Maria Pilar Reyes från Länsstyrelsen i Stockholm och Deepati Forsberg, Katarina Björkgren och Sophie Nilsson från Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Redovisat av
Maria-Pilar Reyes
Länsstyrelsen i Stockholms

Enkäten utgör underlaget för delrapporten avseende den samordnade redovisningen av uppdraget om förebyggande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive insatser rörande gifta mot sin vilja. Delrapporten ska vara regeringen tillhanda den 15 december 2012.

Du är utsedd som uppgiftslämnare för att besvara enkäten för länsstyrelsen där du arbetar. Kontakta undertecknad snarast om du inte längre är aktuell som uppgiftslämnare.

Det är möjligt att fylla i delar av enkäten vid ett tillfälle och sedan slutföra den vid ett annat. Med andra ord behöver inte enkäten fyllas i och skickas vid ett och samma tillfälle eftersom de uppgifter du fyllt i sparas automatiskt när du trycker på knappen "nästa".

Sista svarsdatum är den 31 augusti.

Vid frågor kontakta Maria Tapani Ekholm, Länsstyrelsen Östergötland på:

Tfn: 013-19 64 35 - Mobil: 072-516 85 77 - E-post: maria.tapani.ekholm@lansstyrelsen.se

Ange vilket län du representerar

- ❍ Blekinge
- ❍ Dalarna
- ❍ Gotland
- ❍ Gävleborg
- ❍ Halland
- ❍ Jämtland
- ❍ Jönköping
- ❍ Kalmar
- ❍ Kronoberg
- ❍ Norrbotten
- ❍ Skåne
- ❍ Stockholm
- ❍ Södermanland
- ❍ Uppsala
- ❍ Värmland
- ❍ Västerbotten
- ❍ Västernorrland
- ❍ Västmanland
- ❍ Västra Götaland
- ❍ Örebro
- ❍ Östergötland

Uppgiftslämnare

Namn:
_____

Befattning:
_____

Mobiltelefon:
_____

E-postadress:
_____

Organisatorisk tillhörighet (avd., enhet):
_____

EXTERNA INSATSER

Har er länsstyrelse beviljat medel till externa insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej

Hur många externa insatser har beviljats medel under denna period?

- ❍ 1-5 insatser
- ❍ 6-10 insatser
- ❍ 11-15 insatser
- ❍ 16-20 insatser
- ❍ 21 och fler insatser

Hur mycket medel har beviljats till externa insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ 1000 - 290 000 kr
- ❍ 300 000 - 590 000 kr
- ❍ 600 000 - 1 000 000 kr
- ❍ 1 100 000 - 1 500 000 kr
- ❍ 1 600 000 - 2 000 000 kr
- ❍ 2 100 000 - 2 500 000 kr
- ❍ 2 600 000 - 3 000 000 kr
- ❍ 3 000 000 kr - uppåt

Hur har medlen fördelats? Ange summa per mottagare av de beviljade medlen:

	1 000 kr - 290 000 kr	300 000 - 590 000 kr	600 000 - 1000 000 kr	1 100 000 - 1500 000 kr	1 600 000 - 2000 000 kr	2 100 000 - 2500 000 kr	2 600 000 - 3000 000 kr	3 000 000 - uppåt
Statlig myndighet	❍	❍	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Kommun	❍	❍	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Landsting	❍	❍	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange mottagare samt uppge summa:

_____
_____

Ange antal insatser per mottagare av de beviljade medlen:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Statlig myndighet	❍	❍	❍	❍	❍
Kommun	❍	❍	❍	❍	❍
Landsting	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange mottagare samt uppge antal insatser:

_____
_____

Utbildningsinsatser

Har er länsstyrelse beviljat projektmedel till utbildningsinsatser under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej

Hur många utbildningsinsatser har genomförts under denna period?

- ❍ 1-5
- ❍ 6-10
- ❍ 11-15
- ❍ 16-20
- ❍ 20-fler

Vem ansvarade för utförandet av utbildningsinsatserna? Ange antal insatser per utförare:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Polis	❍	❍	❍	❍	❍
Åklagarmyndigheten	❍	❍	❍	❍	❍
Kriminalvården	❍	❍	❍	❍	❍
Skatteverket	❍	❍	❍	❍	❍
Socialtjänst	❍	❍	❍	❍	❍
Skola	❍	❍	❍	❍	❍
Landstinget	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange utförare samt uppge antal insatser:

_____

_____

Ange på vilken nivå utbildningsinsatserna genomfördes:

	Mindre än hälften	Hälften	Merparten
Grund/basutbildningar	❍	❍	❍
Fördjupningsutbildning/ spetskompetens	❍	❍	❍
Metodutveckling/tillämpning	❍	❍	❍

Vilka teman stod i fokus för utbildningsinsatserna? Ange antal insatser per tema:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Övergripande/generellt om hedersrelaterat våld och förtryck	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar/män	❍	❍	❍	❍	❍
Flickor/kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Familj/familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Homosexuella, bisexuella, transsexuella och queer	❍	❍	❍	❍	❍
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍
Hot- riskbedömning	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange tema samt uppge antal insatser:

_____

_____

Vilka målgrupper riktade sig utbildningsinsatserna till? Ange antal insatser per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Socialtjänst	❍	❍	❍	❍	❍
Skola	❍	❍	❍	❍	❍
Polis	❍	❍	❍	❍	❍
Åklagarmyndigheten	❍	❍	❍	❍	❍

Kriminalvården	❍	❍	❍	❍	❍
Skatteverket	❍	❍	❍	❍	❍
Ungdomsmottagning	❍	❍	❍	❍	❍
Hälso- och sjukvård	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍
Ungdomar	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Allmänheten	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange målgrupp samt uppge antal insatser:

_____
_____

Har utbildningsinsatserna integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt integreringen genomförts i ordinarie verksamhet:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att utbildningsinsatserna gett önskat resultat?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att utbildningsinsatserna gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____
4. _____
_____
5. _____
_____

Varför har utbildningsinsatserna inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

Kartläggning

Har er länsstyrelse beviljat medel till kartläggningar under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej

Hur många kartläggningar har genomförts under denna period?

- ❍ 1-5
- ❍ 6-10
- ❍ 11-15
- ❍ 16-20
- ❍ 20-fler

Vem ansvarade för utförandet av kartläggningarna? Ange antal kartläggningar per utförare:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Polis	❍	❍	❍	❍	❍
Åklagarmyndigheten	❍	❍	❍	❍	❍
Kriminalvården	❍	❍	❍	❍	❍
Skatteverket	❍	❍	❍	❍	❍
Socialtjänst	❍	❍	❍	❍	❍
Skola	❍	❍	❍	❍	❍
Landstinget	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange utförare samt uppge antal kartläggningar:

_____

_____

Vilka teman stod i fokus för kartläggningarna? Ange antal kartläggningar per tema:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Övergripande/generellt om hedersrelaterat våld och förtryck	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar/män	❍	❍	❍	❍	❍
Flickor/kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Familj/familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Homosexuella, bisexuella, transsexuella och queer	❍	❍	❍	❍	❍
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍
Hot- riskbedömning	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange tema samt uppge antal kartläggningar:

_____

_____

Vilka målgrupper samlade kartläggningarna in uppgifter om? Ange antal kartläggningar per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Flickor	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar	❍	❍	❍	❍	❍
Kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Män	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Hbtq	❍	❍	❍	❍	❍
Funktionsnedsatta	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange målgrupp samt uppge antal kartläggningar:

_____
_____

Har resultatet av kartläggningarna integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt integreringen genomförts i ordinarie verksamhet:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att kartläggningarna gett önskat resultat?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att kartläggningarna gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____
4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har kartläggningarna inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

Metodutveckling

Har er länsstyrelse beviljat medel till metodutveckling under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej

Hur många insatser avseende metodutveckling har genomförts under denna period?

- ❍ 1-5
- ❍ 6-10
- ❍ 11-15
- ❍ 16-20
- ❍ 20-fler

Vem ansvarade för utförandet av metodutvecklingsinsatserna? Ange antal insatser per utförare:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Polis	❍	❍	❍	❍	❍
Åklagarmyndigheten	❍	❍	❍	❍	❍
Kriminalvården	❍	❍	❍	❍	❍
Skatteverket	❍	❍	❍	❍	❍
Socialtjänst	❍	❍	❍	❍	❍
Skola	❍	❍	❍	❍	❍
Landstinget	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange utförare samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka teman stod i fokus för insatserna avseende metodutvecklig? Ange antal insatser per tema:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Övergripande/generellt om hedersrelaterat våld och förtryck	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar/män	❍	❍	❍	❍	❍
Flickor/kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Familj/familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Homosexuella, bisexuella, transsexuella och queer	❍	❍	❍	❍	❍
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍
Hot- riskbedömning	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange teman samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka målgrupper riktade sig insatserna avseende metodutveckling till? Ange antal insatser per målgrupp:

	1-10	11-20	21-30	31-40	41 - fler
Socialtjänst	❍	❍	❍	❍	❍
Skola	❍	❍	❍	❍	❍
Polis	❍	❍	❍	❍	❍
Åklagarmyndigheten	❍	❍	❍	❍	❍
Kriminalvården	❍	❍	❍	❍	❍
Skatteverket	❍	❍	❍	❍	❍
Ungdomsmottagning	❍	❍	❍	❍	❍
Hälso- och sjukvård	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍
Ungdomar	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Allmänheten	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange målgrupp samt uppge antal insatser:

_____
_____

Berörde insatserna avseende metodutvecklig någon typ av aktivitet?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Vilka aktiviteter omfattade insatserna avseende metodutvecklig? Ange antal insatser per aktivitet:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Tjejgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal insatser:

_____
_____

Har insatserna avseende metodutveckling resulterat i något material?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Vilka typer av material har insatserna avseende metodutvecklig resulterat i? Ange antal insatser:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Checklista	❍	❍	❍	❍	❍
Bedömningsinstrument	❍	❍	❍	❍	❍
Handlingsplan	❍	❍	❍	❍	❍
Nytt arbetssätt/nya rutiner/ny handläggning	❍	❍	❍	❍	❍
Rapport	❍	❍	❍	❍	❍
Utvärdering	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange typ av material samt uppge antal:

_____
_____

Har materialen integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt integreringen genomförts i ordinarie verksamhet:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att insatserna avseende metodutveckling gett önskat resultat?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att insatserna avseende metodutveckling gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____
4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har insatserna avseende metodutveckling inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

Samverkan

Har er länsstyrelse beviljat medel till samverkan under perioden januari 2011 till juni 2012?

❍ Ja
❍ Nej

Hur många samverkansinsatser har genomförts under denna period?

❍ 1-5
❍ 6-10
❍ 11-15
❍ 16-20
❍ 20-fler

Vilka teman stod i fokus för samverkansinsatserna? Ange antal insatser per tema:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Övergripande/generellt om hedersrelaterat våld och förtryck	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar/män	❍	❍	❍	❍	❍
Flickor/kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Familj/familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Homosexuella, bisexuella, transsexuella och queer	❍	❍	❍	❍	❍
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍
Hot- riskbedömning	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange teman samt uppge antal insatser:

_____
_____

På vilka nivåer har samverkan genomförts? Ange antal insatser per nivå:

	1-2	3-4	5-6	7-8	9-fler
Nationell	❍	❍	❍	❍	❍
Regional	❍	❍	❍	❍	❍
Lokal	❍	❍	❍	❍	❍

Ange de tre vanligast förekommande aktörerna i samverkansinsatserna:

- ❑ Polis
- ❑ Åklagarmyndigheten
- ❑ Kriminalvården
- ❑ Skatteverket
- ❑ Socialtjänst
- ❑ Skola
- ❑ Landstinget
- ❑ Frivilligorganisation
- ❑ Annan, ange aktör:

  _____
  _____

Anser er länsstyrelse att några viktiga aktörer saknas i samverkansinsatserna?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Ange vilka aktörer:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att samverkansinsatserna gett önskat resultat?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att samverkansinsatserna gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____
4. _____
_____
5. _____
_____

Varför har samverkansinsatserna inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

Målgruppen

Förklaring:

Målgruppen omfattar både flickor/kvinnor och pojkar/män, våldsutövare som våldsutsatta, likväl som särskilt utsatta grupper (i.e. hbtq och funktionsnedsatta) utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Har er länsstyrelse beviljat medel till insatser, som riktar sig direkt till målgruppen, under perioden januari 2011 till juni 2012?

❍ Ja
❍ Nej

Hur många insatser, som riktar sig direkt till målgruppen, har genomförts under denna period?

❍ 1-5
❍ 6-10
❍ 11-15
❍ 16-20
❍ 20-fler

Vem ansvarade för utförandet av insatserna riktade direkt till målgruppen? Ange antal insatser per utförare:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Polis	❍	❍	❍	❍	❍
Åklagarmyndigheten	❍	❍	❍	❍	❍
Kriminalvården	❍	❍	❍	❍	❍
Skatteverket	❍	❍	❍	❍	❍
Socialtjänst	❍	❍	❍	❍	❍
Skola	❍	❍	❍	❍	❍
Landstinget	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange utförare samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka teman stod i fokus för insatserna riktade direkt till målgruppen? Ange antal insatser per tema:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Övergripande/generellt om hedersrelaterat våld och förtryck	❍	❍	❍	❍	❍

Pojkar/män	❍	❍	❍	❍	❍
Flickor/kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Familj/familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Homosexuella, bisexuella, transsexuella och queer	❍	❍	❍	❍	❍
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍
Hot- riskbedömning	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange teman samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka kategorier inom målgruppen har insatserna vänt sig till? Ange antal insatser per kategori:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Flickor	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar	❍	❍	❍	❍	❍
Kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Män	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Hbtq	❍	❍	❍	❍	❍
Funktionsnedsatta	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange kategori inom målgruppen samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka typer av aktivitet har bedrivits för insatser riktade direkt till målgruppen? Ange antal aktiviteter:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Tjejgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍

Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal:

_____
_____

Ange hur många tjejer/kvinnor som deltagit i respektive aktivitet:

	1-24	25-50	51-76	77-102	103-fler	Vet ej
Tjejgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal tjejer/kvinnor:

_____
_____

Ange hur många pojkar/män som deltagit i respektive aktivitet:

	1-24	25-50	51-76	77-102	103-fler	Vet ej
Killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal pojkar/män:

_____
_____

Har insatserna resulterat i ett aktivt deltagande och/eller organiserande av målgruppen?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt deltagandet/organiseringen har genomförts:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att insatserna riktade direkt till målgruppen gett önskat resultat?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att insatserna riktade direkt till målgruppen gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____
4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har insatserna riktade direkt till målgruppen inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag till förbättringar:

_____
_____

Gift mot sin vilja

Har er länsstyrelse beviljat medel till insatser avseende gift mot sin vilja under perioden januari 2011 till juni 2012?

❍ Ja
❍ Nej

Hur många insatser avseende gift mot sin vilja har genomförts under denna period?

❍ 1-5
❍ 6-10
❍ 11-15
❍ 16-20
❍ 20-fler

Vem ansvarade för utförandet av insatserna avseende gift mot sin vilja? Ange antal insatser per utförare:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Polis	❍	❍	❍	❍	❍
Åklagarmyndigheten	❍	❍	❍	❍	❍
Kriminalvården	❍	❍	❍	❍	❍
Skatteverket	❍	❍	❍	❍	❍
Socialtjänst	❍	❍	❍	❍	❍
Skola	❍	❍	❍	❍	❍
Landstinget	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange utförare samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka typer av insatser har genomförts avseende gift mot sin vilja? Ange antal per insats:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Utbildning	❍	❍	❍	❍	❍
Kartläggning	❍	❍	❍	❍	❍
Metodutveckling	❍	❍	❍	❍	❍
Samverkan	❍	❍	❍	❍	❍
Målgruppen	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange insats samt uppge antal:

_____

_____

Vilka målgrupper riktade sig insatserna till? Ange antal insatser per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Flickor	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar	❍	❍	❍	❍	❍
Kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Män	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Hbtq	❍	❍	❍	❍	❍
Funktionsnedsatta	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange målgrupp samt uppge antal insatser:

_____

_____

Ange hur många tjejer/kvinnor som deltagit i respektive aktivitet:

	1-24	25-50	51-76	77-102	103-fler	Vet ej
Tjejgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal tjejer/kvinnor:

_____

_____

Ange hur många pojkar/män som deltagit i respektive aktivitet:

	1-24	25-50	51-76	77-102	103-fler	Vet ej
Killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal pojkar/män:

_____
_____

Har resultatet av insatserna avseende gift mot sin vilja integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt integreringen genomförts i ordinarie verksamhet:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att insatserna avseende gift mot sin vilja gett önskat resultat?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att insatserna avseende gift mot sin vilja gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____
4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har insatserna avseende gift mot sin vilja inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

EGNA INSATSER

Har er länsstyrelse genomfört egna insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck under perioden januari 2011 till juni2012?

❍ Ja
❍ Nej

Hur många egna insatser har genomförts under denna period?

❍ 1-3
❍ 4-6
❍ 7-9
❍ 10- fler

Hur mycket medel har använts till egna insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ 1000 - 90 000 kr
- ❍ 100 000 - 250 000 kr
- ❍ 260 000 - 1 000 000 kr
- ❍ 1 100 000 - 1 500 000 kr
- ❍ 1 600 000 kr - uppåt

Hur har medlen fördelats utifrån insats? Ange summa per insats:

	1000 - 90000 kr	100 000 - 250 000 kr	260 000 - 1000 000 kr	1 100 000- 1 500 000 kr	1 600 000 kr - uppåt
Utbildning	❍	❍	❍	❍	❍
Kartläggning	❍	❍	❍	❍	❍
Samverkan	❍	❍	❍	❍	❍
Metodutveckling	❍	❍	❍	❍	❍
Målgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange insats samt uppge summa:

_____

_____

Utbildning

Har er länsstyrelse genomfört egna utbildningsinsatser under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej

Hur många utbildningsinsatser har genomförts under perioden?

- ❍ 1-3
- ❍ 4-6
- ❍ 7-9
- ❍ 10-12
- ❍ 13- fler

Ange på vilken nivå utbildningsinsatserna genomfördes:

	Mindre än hälften	Hälften	Merparten
Grund/basutbildningar	❍	❍	❍
Fördjupningsutbildning/spetskompetens	❍	❍	❍
Metodutveckling/tillämpning	❍	❍	❍

Vilka teman stod i fokus för utbildningsinsatserna? Ange antal insatser per tema:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Övergripande/generellt om hedersrelaterat våld och förtryck	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar/män	❍	❍	❍	❍	❍
Flickor/kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Familj/familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Homosexuella, bisexuella, transsexuella och queer	❍	❍	❍	❍	❍
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍
Hot- riskbedömning	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange tema samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka målgrupper riktade sig utbildningsinsatserna till? Ange antal insatser per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Socialtjänst	❍	❍	❍	❍	❍
Skola	❍	❍	❍	❍	❍
Polis	❍	❍	❍	❍	❍
Åklagarmyndigheten	❍	❍	❍	❍	❍
Kriminalvården	❍	❍	❍	❍	❍
Skatteverket	❍	❍	❍	❍	❍
Ungdomsmottagning	❍	❍	❍	❍	❍
Hälso- och sjukvård	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍
Ungdomar	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Allmänheten	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange målgrupp samt uppge antal insatser:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att utbildningsinsatserna gett önskat resultat?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att utbildningsinsatserna gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____

4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har utbildningsinsatserna inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

Kartläggning

Har er länsstyrelse genomfört egna kartläggningar under perioden januari 2011 till juni 2012?

❍ Ja
❍ Nej

Hur många kartläggningar har genomförts under denna period?

❍ 1-5
❍ 6-10
❍ 11-15
❍ 16-20
❍ 20-fler

Vilka teman stod i fokus för kartläggningarna? Ange antal kartläggningar per tema:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Övergripande/generellt om hedersrelaterat våld och förtryck	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar/män	❍	❍	❍	❍	❍
Flickor/kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Familj/familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Homosexuella, bisexuella,	❍	❍	❍	❍	❍

transsexuella och queer					
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍
Hot- riskbedömning	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange tema samt uppge antal kartläggningar:

_____
_____

Vilka målgrupper samlade kartläggningarna in uppgifter om? Ange antal kartläggningar per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Flickor	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar	❍	❍	❍	❍	❍
Kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Män	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Hbtq	❍	❍	❍	❍	❍
Funktionsnedsatta	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange målgrupp samt uppge antal kartläggningar:

_____
_____

Har kartläggningarnas resultat spridits i länet?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis

Ange hur kartläggningarnas resultat spridits i länet: - (fler alternativ kan anges)

❑ Skriftlig dokumentation (rapport, etc.)
❑ Utbildningsforum (seminarier, workshops, etc.)
❑ Hemsida

- ❑ E-post
- ❑ Media
- ❑ Annat, ange:

_____
_____

Till vilka aktörer har kartläggningarna spridits? (flera alternativ kan anges)

- ❑ Polis
- ❑ Åklagarmyndigheten
- ❑ Kriminalvården
- ❑ Skatteverket
- ❑ Socialtjänst
- ❑ Skola
- ❑ Landstinget
- ❑ Frivilligorganisation
- ❑ Annan, ange aktör:

_____
_____

Har resultatet av kartläggningarna integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt integreringen genomförts i ordinarie verksamhet:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att kartläggningarna gett önskat resultat?

- ❍ Ja
- ❍ Nej

❍ Delvis
❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att kartläggningarna gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____
4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har kartläggningarna inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

Metodutveckling

Har er länsstyrelse genomfört egna insatser avseende metodutveckling under perioden januari 2011 till juni 2012?

❍ Ja
❍ Nej

Hur många insatser avseende metodutveckling har genomförts under denna period?

❍ 1-5
❍ 6-10
❍ 11-15

❍ 16-20
❍ 20-fler

Vilka teman stod i fokus för insatserna avseende metodutvecklig? Ange antal metodutvecklingsinsatser per tema:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Övergripande/generellt om hedersrelaterat våld och förtryck	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar/män	❍	❍	❍	❍	❍
Flickor/kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Familj/familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Homosexuella, bisexuella, transsexuella och queer	❍	❍	❍	❍	❍
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍
Hot- riskbedömning	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange tema samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka målgrupper riktade sig insatserna avseende metodutveckling till? Ange antal insatser per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Socialtjänst	❍	❍	❍	❍	❍
Skola	❍	❍	❍	❍	❍
Polis	❍	❍	❍	❍	❍
Åklagarmyndigheten	❍	❍	❍	❍	❍
Kriminalvården	❍	❍	❍	❍	❍
Skatteverket	❍	❍	❍	❍	❍
Ungdomsmottagning	❍	❍	❍	❍	❍
Hälso- och sjukvård	❍	❍	❍	❍	❍
Frivilligorganisation	❍	❍	❍	❍	❍
Ungdomar	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Allmänheten	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange målgrupp samt uppge antal insatser:

_____
_____

Har insatserna avseende metodutveckling resulterat i något material?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Vilka typer av material har insatserna avseende metodutveckling resulterat i? Ange antal material:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Checklista	❍	❍	❍	❍	❍
Bedömningsinstrument	❍	❍	❍	❍	❍
Handlingsplan	❍	❍	❍	❍	❍
Nytt arbetssätt/nya rutiner/ny handläggning	❍	❍	❍	❍	❍
Rapport	❍	❍	❍	❍	❍
Utvärdering	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange typ av material samt uppge antal:

_____
_____

Har materialen integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt integreringen genomförts i ordinarie verksamhet:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att insatserna avseende metodutveckling gett önskat resultat?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att insatserna avseende metodutveckling gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____
4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har insatserna avseende metodutveckling inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

Samverkan

Har er länsstyrelse genomfört egna insatser avseende samverkan under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej

Hur många samverkansinsatser har genomförts under denna period?

- ❍ 1-5
- ❍ 6-10
- ❍ 11-15
- ❍ 16-20
- ❍ 20-fler

På vilken nivå har samverkan genomförts? Ange antal insatser per nivå:

	1-2	3-4	5-6	7-8	9-fler
Nationell	❍	❍	❍	❍	❍
Regional	❍	❍	❍	❍	❍
Lokal	❍	❍	❍	❍	❍

Ange de tre vanligast förekommande aktörerna i samverkansinsatserna:

- ❑ Polis
- ❑ Åklagarmyndigheten
- ❑ Kriminalvården
- ❑ Skatteverket
- ❑ Socialtjänst
- ❑ Skola
- ❑ Landstinget
- ❑ Frivilligorganisation
- ❑ Annan, ange aktör:

_____

_____

Anser er länsstyrelse att några viktiga aktörer saknas i de samverkansinsatserna?

- ❍ Ja
- ❍ Nej

Ange vilka aktörer:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att samverkansinsatserna gett önskat resultat?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att samverkansinsatserna gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____
4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har samverkansinsatserna inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

Målgruppen

Förklaring:
målgruppen omfattar både flickor/kvinnor och pojkar/ män, våldsutövare som våldsutsatta, likväl som särskilt utsatta grupper (i.e. hbtq och funktionsnedsatta) utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Har er länsstyrelse genomfört egna insatser avseende målgruppen under perioden januari 2011 till juni 2012?

❍ Ja
❍ Nej

Hur många egna insatser har genomförts avseende målgruppen under denna period?

❍ 1-5
❍ 6-10
❍ 11-15
❍ 16-20
❍ 20-fler

Vilka teman stod i fokus för insatserna avseende målgruppen? Ange antal insatser per tema:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Övergripande/generellt om hedersrelaterat våld och förtryck	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar/män	❍	❍	❍	❍	❍
Flickor/kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Familj/familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Homosexuella, bisexuella, transsexuella och queer	❍	❍	❍	❍	❍
Gift mot sin vilja	❍	❍	❍	❍	❍
Hot- riskbedömning	❍	❍	❍	❍	❍

Annat, ange tema samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka målgrupper har insatserna vänt sig till? Ange antal insatser per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Flickor	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar	❍	❍	❍	❍	❍
Kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Män	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Hbtq	❍	❍	❍	❍	❍
Funktionsnedsatta	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange målgrupp samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka typer av aktiviteter har bedrivits för respektive målgrupp? Ange antal aktivitet per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Tjejgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange typ av aktivitet samt uppge antal aktiviteter:

_____
_____

Ange hur många tjejer/kvinnor som deltagit i respektive aktivitet:

	1-24	25-50	51-76	77-102	103-fler	Vet ej
Tjejgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal tjejer/kvinnor:

_____
_____

Ange hur många pojkar/män som deltagit i respektive aktivitet:

	1-24	25-50	51-76	77-102	103-fler	Vet ej
Killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt antal pojkar/män:

_____
_____

Har resultatet av insatserna avseende målgruppen integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt integreringen genomförts i ordinarie verksamhet:

_____
_____

Har insatserna resulterat i ett aktivt deltagande och/eller organiserande av målgruppen?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt deltagandet/organiseringen har genomförts:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att insatserna avseende målgruppen gett önskat resultat?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att insatserna avseende målgruppen gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____

4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har insatserna avseende målgruppen inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

Gift mot sin vilja

Har er länsstyrelse genomfört egna insatser avseende gift mot sin vilja under perioden januari 2011 till juni 2012?

❍ Ja
❍ Nej

Hur många insatser avseende gift mot sin vilja har genomförts under denna period?

❍ 1-5
❍ 6-10
❍ 11-15
❍ 16-20
❍ 20-fler

Vilka typer av insatser har genomförts avseende gift mot sin vilja? Ange antal per insats:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Utbildning	❍	❍	❍	❍	❍
Kartläggning	❍	❍	❍	❍	❍
Metodutveckling	❍	❍	❍	❍	❍
Samverkan	❍	❍	❍	❍	❍
Målgruppen	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange insats samt uppge antal:

_____
_____

Vilka målgrupper riktade sig insatserna avseende gift mot sin vilja till? Ange antal insats per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Flickor	❍	❍	❍	❍	❍
Pojkar	❍	❍	❍	❍	❍
Kvinnor	❍	❍	❍	❍	❍
Män	❍	❍	❍	❍	❍
Föräldrar	❍	❍	❍	❍	❍
Hbtq	❍	❍	❍	❍	❍
Funktionsnedsatta	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange målgrupp samt uppge antal insatser:

_____
_____

Vilka typer av aktiviteter har bedrivits för respektive målgrupp? Ange antal aktivitet per målgrupp:

	1-3	4-6	7-9	10-12	13-fler
Tjejgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal aktiviteter:

_____
_____

Ange hur många tjejer/kvinnor som deltagit i respektive aktivitet:

	1-24	25-50	51-76	77-102	103-fler	Vet ej
Tjejgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal tjejer/kvinnor:

_____
_____

Ange hur många pojkar/män som deltagit i respektive aktivitet:

	1-24	25-50	51-76	77-102	103-fler	Vet ej
Killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Tjej- och killgrupp	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Stödsamtal	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Familjearbete	❍	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddat boende	❍	❍	❍	❍	❍	❍

Annan, ange aktivitet samt uppge antal pojkar/män:

_____
_____

Har resultatet av insatserna avseende gift mot sin vilja integrerats i berörda aktörers ordinarie verksamhet?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Delvis
❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt integreringen genomförts i ordinarie verksamhet:

_____
_____

Framgångsfaktorer

Anser er länsstyrelse att insatserna avseende gift mot sin vilja gett önskat resultat?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

På vilket sätt anser er länsstyrelse att insatserna avseende gift mot sin vilja gett önskat resultat? Ange de viktigaste framgångsfaktorerna (gärna 3-5 st.):

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____
4.
_____
_____
5.
_____
_____

Varför har insatserna avseende gift mot sin vilja inte gett önskat resultat? Ange gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

NULÄGESBESKRIVNING

Läget i länet

Sammantaget externa och egna insatser anser er länsstyrelse att insatserna i länet under perioden januari 2011 till juni 2012 bidrar till att uppfylla de uppställda målen i uppdraget mot hedersrelaterat våld och förtryck?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt insatserna bidrar till att uppfylla målen i uppdraget:

_____
_____

Varför bidrar inte insatserna i länet till att uppfylla de uppställda målen i uppdraget? - (fler alternativ kan anges)

- ❑ Brist på ekonomiska resurser
- ❑ Personalbrist
- ❑ Generell brist på intresse/okunskap i länet
- ❑ Lågt prioriterad fråga hos Länsstyrelsen
- ❑ Annat, ange:
  _____
  _____

Kommentar/motivering:

_____
_____

Sammantaget externa och egna insatser anser er länsstyrelse att det har skett en förändring/utveckling i länet inom området under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Hur skulle er länsstyrelse beskriva förändringen/utvecklingen?

- ❍ Positiv
- ❍ Negativ
- ❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt utvecklingen har varit positiv:

_____
_____

Beskriv på vilket sätt utvecklingen har varit negativ:

_____
_____

Förklara varför ni inte anser att det har skett en förändring/utveckling:

_____
_____

Anser er länsstyrelse att intresset för frågor om hedersrelaterat våld och förtryck har ökat i länet under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Inom vilka insatsområden har intresset främst ökat under denna period? - (fler svar kan anges)

- ❑ Utbildning
- ❑ Kartläggning
- ❑ Metodutveckling
- ❑ Samverkan
- ❑ Målgrupp
- ❑ Gift mot sin vilja
- ❑ Annat, ange:

  _____
  _____

Kommentar/motivering:

_____
_____

Hos vilka målgrupper har intresset främst ökat under perioden januari 2011 till juni 2012? (fler alternativ kan anges)

- ❑ Polis
- ❑ Åklagarmyndigheten
- ❑ Kriminalvården
- ❑ Skatteverket
- ❑ Socialtjänst
- ❑ Skola
- ❑ Landstinget
- ❑ Frivilligorganisation
- ❑ Annan, ange

  _____
  _____

Beskriv på vilket sätt det ökade intresset yttrar sig hos angivna målgrupper:

_____
_____

Förklara varför intresset för frågor om hedersrelaterat våld och förtryck inte har ökat:

_____
_____

Anser er länsstyrelse att kunskapen för frågor om hedersrelaterat våld och förtryck har ökat i länet under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Inom vilka av insatsområdena har kunskapen främst ökat under denna tidsperiod? (fler svar kan anges)

- ❑ Utbildning
- ❑ Kartläggning
- ❑ Metodutveckling
- ❑ Samverkan
- ❑ Målgrupp
- ❑ Gift mot sin vilja
- ❑ Annat, ange:
  _____
  _____

Kommentar/motivering:

_____
_____

Hos vilka målgrupper har kunskapen främst ökat under perioden januari 2011 till juni 2012? (fler alternativ kan anges)

- ❑ Polis
- ❑ Åklagarmyndigheten
- ❑ Kriminalvården
- ❑ Skatteverket
- ❑ Socialtjänst
- ❑ Skola
- ❑ Landstinget
- ❑ Frivilligorganisation
- ❑ Annan, ange

_____
_____

Beskriv på vilket sätt den ökade kunskapen yttrar sig hos angivna målgrupper:

_____
_____

Förklara varför kunskapen för frågor om hedersrelaterat våld och förtryck inte har ökat:

_____
_____

Sammantaget externa och egna insatser är det några insatsområden som har prioriterats särskilt under perioden januari 2011till juni 2012? (flera alternativ kan anges)

- ❑ Utbildningsinsatser
- ❑ Kartläggning
- ❑ Metodutveckling
- ❑ Samverkan
- ❑ Målgruppen
- ❑ Gift mot sin vilja
- ❑ Annan, ange:

_____
_____

Kommentar/motivering:

_____
_____

Har er länsstyresle identifierat några behov/eftersatta områden avseende utbildningsinsatser?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Vet inte

Ange de tre viktigaste behoven/eftersatta områden avseende utbildningsinsatser:

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____

Har er länsstyrelse identifierat några behov/eftersatta områden avseende kartläggningar?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Vet inte

Ange de tre viktigaste behoven/eftersatta områden avseende kartläggningar:

1.
_____
_____
2.
_____

_____

3.

_____

_____

Har er länsstyrelse identifierat några behov/eftersatta områden avseende metodutveckling?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Ange de tre viktigaste behoven/eftersatta områden avseende metodutveckling:

1.

_____

_____

2.

_____

_____

3.

_____

_____

Har er länsstyresle identifierat några behov/eftersatta områden avseende samverkan?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Ange de tre viktigaste behoven/eftersatta områden avseende samverkan:

1.

_____

_____

2.

_____

_____

3.

_____

_____

Har er länsstyrelse identifierat några behov/eftersatta områden avseende målgruppen?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Ange de tre viktigaste behoven/eftersatta områden avseende målgruppen:

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____

Har er länsstyrelse identifierat några behov/eftersatta områden avseende gift mot sin vilja?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Ange de tre viktigaste behoven/eftersatta områden avseende gift mot sin vilja:

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____

Har er länsstyrelse några pågående insatser rörande hedersrelaterat våld och förtryck och/eller gift mot sin vilja?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Vilka pågående insatser har ni?

_____
_____

Har er länsstyrelse planerade insatser rörande hedersrelaterat våld och förtryck och/eller gift mot sin vilja?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Vilken typ av insatser är planerade?

_____
_____

Har er länsstyrelse förslag på insatser rörande hedersrelaterat våld och förtryck och/eller gift mot sin vilja?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Vilken typ av insatser föreslår ni?

_____
_____

Länsstyrelsens roll

Anser ni att er länsstyrelse har haft en framträdande roll i arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i länet under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Ange på vilket sätt er länsstyrelse haft en framträdande roll för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck:

_____
_____

Förklara varför er länsstyrelse inte haft en framträdande roll för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Ge gärna förslag på förbättringar:

_____
_____

Anser ni att er länsstyrelse har god kännedom om läget i länet vad gäller området hedersrelaterat våld och förtryck?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Beskriv på vilket sätt er länsstyrelse har god kännedom om hedersrelaterat våld och förtyck:

_____
_____

Förklara varför er länsstyrelse inte har god kännedom om hedersrelaterat våld och förtryck:

_____
_____

Vilken är länsstyrelsens (som myndighet/organisation) styrka? Ge 3 konkreta förslag:

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____

Vilken är länsstyrelsens (som myndighet/organisation) svaghet? Ge 3 konkreta förslag:

1.
_____
_____
2.
_____
_____
3.
_____
_____

Ser er länsstyrelse några svårigheter i arbetet med uppdraget hedersrelaterat våld och förtryck?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Vet inte

Vilka svårigheter ser er länsstyrelse i arbetet med uppdraget hedersrelaterat våld och förtryck?

_____
_____

Uppföljning och utvärdering

Har de externa insatserna, som beviljats medel under perioden januari 2011 till juni 2012, följts upp/utvärderats på något sätt?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Hur stor andel av de externa insatserna följs upp/utvärderas?

- ❍ Mindre än hälften
- ❍ Hälften
- ❍ Merparten

Ange de tre vanligast förekommande sätten för uppföljning/utvärdering av externa insatser:

- ❑ Enkät
- ❑ Utvärderingsverktyg/metoder
- ❑ Dokumentation
- ❑ Muntligen via personlig kontakt
- ❑ Intern utvärdering
- ❑ Extern utvärdering
- ❑ Annat, ange:

  _____

  _____

Förklara varför de externa insatserna inte följts upp/utvärderats:

_____

_____

Har de egna insatserna som genomförts under perioden januari 2011 till juni 2012 följts upp/utvärderats på något sätt?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Hur stor andel av de egna insatserna följs upp/utvärderas?

- ○ Mindre än hälften
- ○ Hälften
- ○ Merparten

Ange de tre vanligast förekommande sätten för uppföljning/utvärdering av egna insatser:

- ☐ Enkät
- ☐ Utvärderingsverktyg/metoder
- ☐ Dokumentation
- ☐ Muntligen via personlig kontakt
- ☐ Intern utvärdering
- ☐ Extern utvärdering
- ☐ Annat, ange:

_____
_____

Förklara varför de egna insatserna inte följts upp/utvärderats:

_____
_____

Beskriv kortfattat vilka större förändringar inom området hedersrelaterat våld och förtryck inklusive gift mot sin vilja er länsstyrelse önskar lyfta fram i ert län under perioden januari 2011 till juni 2012:

_____
_____
_____
_____
_____

Beskriv kortfattat er länsstyrelses roll i den fortsatta utvecklingen inom området hedersrelaterat våld och förtryck inklusive gift mot sin vilja i ert län:

_____
_____
_____
_____
_____

Har er länsstyrelse något annat ni önskar tillägga avseende nulägesbeskrivningen?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Vad önskar ni tillägga avseende nulägesbeskrivningen:

_____
_____

ÖVERGRIPANDE KOMMENTARER OM ENKÄTEN

Anser du att det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i länet (externa insatser, egna insatser samt läget i länet) återspeglas på ett tillfredsställande sätt i denna enkät?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis

Förklara varför du inte anser att enkäten återspeglar det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i länet på ett tillfredsställande sätt. Ange gärna om det var något särskilt avsnitt eller fråga som inte känns tillfredsställande/rättvisande:

_____
_____

Anser du att enkäten innehåller relevanta frågor?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis

Förklara varför du inte anser att enkäten innehåller relevanta frågor. Ange gärna vilka frågor som du anser är mindre relevanta, samt vilka frågor du saknar:

_____
_____

Anser du att enkäten var förhållandevis lätt att fylla i?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis

Förklara varför du inte anser att enkäten var förhållandevis lätt att fylla i:

_____
_____

Tack för dina svar. - Klicka på "Skicka" knappen för att avsluta enkäten.

Att lämna konsultativt stöd till framför allt socialtjänsten i frågor rörande hedersproblematik har varit en del av länsstyrelsernas uppdrag om förebyggande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive insatser som syftar till att motverka att unga blir gifta mot sin vilja. Som en del i ansvaret för den samordande redovisningen av uppdraget kompletterar vi tidigare utsänd enkät med frågor om konsultativt stöd med syfte att undersöka om länsstyrelserna fortfarande konsulteras i dessa frågor: av vem, i vilken utsträckning och i vilka frågor/ärenden. - - Det finns en utskriftsfunktion kopplad till enkäten. Innan ni sänder iväg enkätsvaren har ni möjlighet att skriva ut era svar genom att klicka på anvisad knapp. Någon annan dokumentation av era lämnade svar kommer inte att ges, vilket gjordes efter besvarad huvudenkät. - - Sista svarsdatum är den 22 oktober. - - Vid frågor kontakta Maria Tapani Ekholm, Länsstyrelsen Östergötland på: - Tfn: 013-19 64 35 - Mobil: 072-516 85 77 - E-post: maria.tapani.ekholm@lansstyrelsen.se -

Ange vilket län du representerar

- ❍ Blekinge
- ❍ Dalarna
- ❍ Gotland
- ❍ Gävleborg
- ❍ Halland
- ❍ Jämtland
- ❍ Jönköping
- ❍ Kalmar
- ❍ Kronoberg
- ❍ Norrbotten
- ❍ Skåne
- ❍ Stockholm
- ❍ Södermanland
- ❍ Uppsala
- ❍ Värmland
- ❍ Västerbotten
- ❍ Västernorrland
- ❍ Västmanland
- ❍ Västra Götaland
- ❍ Örebro
- ❍ Östergötland

Uppgiftslämnare

Namn:
_____

Befattning:
_____

Mobiltelefon:
_____

E-postadress:
_____

Organisatorisk tillhörighet (avd., enhet):
_____

Övergripande frågor

Kontaktas er länsstyrelse för frågor om konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Bistår er länsstyrelse med konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Förklara varför er länsstyrelse inte bistår med konsultativt stöd?

_____
_____

Hur ofta kontaktas ni för frågor om konsultativt stöd?

- ❍ Någon/några gånger i veckan
- ❍ Någon/några gånger i månaden

- ❍ Någon/några gånger om året
- ❍ Vet inte
- ❍ Annat tidsintervall, ange:
  _____

Hur mycket tid uppskattar ni att er länsstyrelse lägger på konsultativt stöd?

- ❍ Mindre än 2 timmar i veckan
- ❍ Mer än 2 timmar i veckan
- ❍ Vet inte
- ❍ Annat tidsintervall, ange:
  _____

Ange vilka aktörer som kontaktar er för konsultativt stöd: - (fler svar kan anges). - Kommentar: Socialtjänsten och målgruppen behandlas separat i nästa avsnitt.

- ❑ Skola
- ❑ Polis
- ❑ Åklagarmyndigheten
- ❑ Kriminalvården
- ❑ Skatteverket
- ❑ Ungdomsmottagning
- ❑ Hälso- och sjukvård
- ❑ Verksamhet för ensamkommande flyktingbarn
- ❑ Migrationsverket
- ❑ Frivilligorganisation
- ❑ Annan aktör, ange:
  _____
  _____

Ange hur stor andel av frågorna om konsultativt stöd som avser frågor på individnivå?

- ❍ Mindre än hälften
- ❍ Hälften
- ❍ Merparten

Ange hur stor andel av frågorna om konsultativt stöd som avser frågor på strukturellnivå?

- ❍ Mindre än hälften
- ❍ Hälften
- ❍ Merparten

Ange vilka frågor/ärenden som är vanligast förekommande: - (gradera svaret genom att utgå från 1 = mest förekommande och 5 = minst förekommande). - - Förklaring: med särskilt utsatta grupper avses bland annat personer med funktionshinder, hbtq-personer och ensamkommande flyktingbarn.

	1 - mest förekommande	2	3	4	5 - minst förekommande
Är detta hedersrelaterat våld och förtryck?	❍	❍	❍	❍	❍
Förfrågan om utbildning i ämnet	❍	❍	❍	❍	❍
Förfrågan om handlingsplaner och metoder	❍	❍	❍	❍	❍
Individärenden	❍	❍	❍	❍	❍
Frågor rörande särskilt utsatta grupper	❍	❍	❍	❍	❍
Förebyggande arbete	❍	❍	❍	❍	❍
Organisatoriskt arbete med frågan	❍	❍	❍	❍	❍
Förslag på skyddat boende för placering	❍	❍	❍	❍	❍
Könsstympning	❍	❍	❍	❍	❍

Annan fråga/ärende. Ange din gradering samt vilken fråga/ärende:

_____
_____

För er länsstyrelse någon statistik/dokumentation över antal kontakter om konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Ange på vilket sätt statistik/dokumentation förs över antal kontakter om konsultativt stöd:

_____
_____

Görs någon uppföljning av kontakter rörande konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Hur stor andel av konsultationerna följs upp?

- ❍ Mindre än hälften
- ❍ Hälften
- ❍ Merparten

Ange på vilket sätt konsultationerna följs upp:

_____
_____

Förklara varför endast mindre än hälften konsultationerna följts upp/ingen uppföljning gjorts av konsultationerna:

_____
_____

Specifika frågor om konsultativt stöd

Socialtjänst - -
Kontaktas er länsstyrelse av socialtjänsten rörande konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Bistår er länsstyrelse med konsultativt stöd till socialtjänsten?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Förklara varför er länsstyrelse inte bistår socialtjänsten med konsultativt stöd?

_____
_____

Hur ofta kontaktas ni av socialtjänsten rörande konsultativt stöd?

- ❍ Någon/några gånger i veckan
- ❍ Någon/några gånger i månaden
- ❍ Någon/några gånger om året
- ❍ Vet inte

Hur stor andel av den tid ni lägger på konsultativt stöd berör konsultation till socialtjänsten?

- ○ Mindre än hälften
- ○ Hälften
- ○ Merparten

Ange vilka enheter/förvaltningar inom socialtjänsten som främst kontaktar er rörande konsultativt stöd: - (fler svar kan anges)

- ☐ Mottagningsenhet/utredning
- ☐ Familjehemsplacering
- ☐ Socialjour
- ☐ Försörjningsstöd
- ☐ Råd och stöd enheten
- ☐ Verksamhet för ensamkommande flyktingbarn
- ☐ Fritidsförvaltning
- ☐ Familjerätten
- ☐ ANDT-enhet
- ☐ Annan enhet/förvaltning, ange:

  _____
  _____

Ange vilka yrkesgrupper inom socialtjänsten som främst kontaktar er rörande konsultativt stöd: - (fler svar kan anges)

- ☐ Socialsekreterare
- ☐ Behandlingsassistenter
- ☐ Fältassistenter
- ☐ Fritidsledare
- ☐ Chefer/ledning
- ☐ Annan yrkesgrupp, ange:

  _____
  _____

Ange vilken typ av frågor som socialtjänsten främst kontaktar er om: - (gradera svaret genom att utgå från 1 = mest förekommande och 5 = minst förekommande). - - Förklaring: med särskilt utsatta grupper avses bland annat personer med funktionshinder, hbtq-personer och ensamkommande flyktingbarn.

	1 - mest förekommande	2	3	4	5 - minst förekommande
Är detta hedersrelaterat våld och förtryck?	❍	❍	❍	❍	❍
Förfrågan om utbildning i ämnet	❍	❍	❍	❍	❍
Förfrågan om handlingsplaner och metoder	❍	❍	❍	❍	❍
Individärenden	❍	❍	❍	❍	❍
Frågor rörande särskilt utsatta grupper	❍	❍	❍	❍	❍
Förebyggande arbete	❍	❍	❍	❍	❍
Organisatoriskt arbete med frågan	❍	❍	❍	❍	❍
Önskar förslag på skyddat boende för placering	❍	❍	❍	❍	❍
Könsstympning	❍	❍	❍	❍	❍

Annan fråga/ärende. Ange din gradering samt vilken fråga/ärende:

_____
_____

Målgruppen - -
Kontaktas er länsstyrelse av målgruppen rörande konsultativt stöd?

❍ Ja
❍ Nej
❍ Vet inte

Bistår er länsstyrelse med konsultativt stöd till målgruppen?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Förklara varför er länsstyrelse inte bistår målgruppen med konsultativt stöd?

_____
_____

Hur ofta kontaktas ni av målgruppen rörande konsultativt stöd?

- ❍ Någon/några gånger i veckan
- ❍ Någon/några gånger i månaden
- ❍ Någon/några gånger om året
- ❍ Vet inte

Hur stor andel av den tid ni lägger på konsultativt stöd berör konsultation till målgruppen?

- ❍ Mindre än hälften
- ❍ Hälften
- ❍ Merparten

Ange vilka åldersgrupper (utifrån kön) som kontaktar er rörande konsultativt stöd: - (fler svar kan anges)

- ❑ Flickor under 15 år
- ❑ Pojkar under 15 år
- ❑ Flickor 16-18 år
- ❑ Pojkar 16-18 år
- ❑ Flickor över 18 år
- ❑ Pojkar över 18 år
- ❑ Kvinnor
- ❑ Män
- ❑ Annan målgrupp, ange:

  _____
  _____

Ange hur stor andel av målgruppens förfrågan om konsultativt stöd som rör egen utsatthet?

- ❍ Mindre än hälften
- ❍ Hälften
- ❍ Merparten

Ange hur stor andel av målgruppens förfrågan om konsultativt stöd som rör annans utsatthet?

- ❍ Mindre än hälften
- ❍ Hälften
- ❍ Merparten

Ange vilka frågor/ärenden som målgruppen främst kontaktar er om:
- (gradera svaret genom att utgå från 1 = mest förekommande och 5 = minst förekommande).

	1 - mest förekommande	2	3	4	5 - minst förekommande
Hur gör jag för att bli fri från utsatthet av våld och förtryck?	❍	❍	❍	❍	❍
Rädsla för att föras utomlands	❍	❍	❍	❍	❍
Bortgifte	❍	❍	❍	❍	❍
Könsstympning	❍	❍	❍	❍	❍
Hbtq	❍	❍	❍	❍	❍
Funktionsnedsättning	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddsbehov	❍	❍	❍	❍	❍
Skyddade personuppgifter	❍	❍	❍	❍	❍
Myndighetskontakter	❍	❍	❍	❍	❍

Annan fråga/ärende. Ange din gradering samt vilken fråga/ärende:

_____
_____

Nulägesbeskrivning

Önskar er länsstyrelse lyfta fram några framgångsfaktorer rörande konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Vet inte

Ange vilka framgångsfaktorer ni önskar lyfta fram rörande konsultativt stöd:

_____
_____

Anser ni att det har skett en förändring/utveckling i länet rörande konsultativt stöd under perioden januari 2011 till juni 2012?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Beskriv förändringen/utvecklingen rörande konsultativt stöd under perioden januari 2011 till jun i 2012:

_____
_____

Har ni identifierat några behov/eftersatta områden rörande konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Ange de viktigaste behoven/eftersatta områden ni identifierat rörande konsultativt stöd:

_____
_____

Har ni några förslag till förbättringsåtgärder rörande arbetet med konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Ange vilka förbättringsåtgärder ni föreslår rörande arbetet med konsultativt stöd:

_____
_____

Ser ni några svårigheter i arbetet/uppdraget med konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Vilka svårigheter ser ni i arbetet/uppdraget med konsultativt stöd?

_____
_____

Önskar ni tillägga något annat rörande konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej

Ange vad du önskar tillägga rörande konsultativt stöd:

_____
_____

Kommentarer om enkäten

Anser du att uppdraget om konsultativt stöd återspeglas på ett tillfredställande sätt i denna enkät?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis

Förklara varför du inte anser att uppdraget om konsultativt stöd återspeglas på ett tillfredställande sätt i denna enkät?

_____
_____

Anser du att enkäten innehåller relevanta frågor om konsultativt stöd?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis
- ❍ Vet inte

Förklara varför du inte anser att enkäten innehåller relevanta frågor om konsultativt stöd? Ange gärna vilka frågor du anser mindre relevanta, samt vilka frågor du saknar:

_____
_____

Anser du att enkäten var förhållandevis lätt att fylla i?

- ❍ Ja
- ❍ Nej
- ❍ Delvis

Förklara varför du inte anser att enkäten var förhållandevis lätt att fylla i:

_____
_____

Tack för dina svar. - Innan du skickar enkäten har du möjlighet att skriva ut enkäten inklusive dina svar genom att klicka på knappen för utskrift nedan. - - Klicka därefter på "skicka-knappen" för att avsluta enkäten.

lansstyrelsen.se/ostergotland

Länsstyrelsen Östergötland
POSTADRESS 581 86 Linköping BESÖKSADRESS Östgötagatan 3
TELEFON 013-19 60 00 TELEFAX 013 - 10 13 81